

М. А. Шкуратава, Ю. А. Лукашэвіч

ВЫЯЎЛЕНЧАЕ МАСТАЦТВА

1

М. А. Шкуратава, Ю. А. Лукашэвіч

ВЫЯЎЛЕНЧАЕ МАСТАЦТВА

Вучэбны дапаможнік для 1 класа
ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі
з беларускай і рускай мовамі навучання

Для работы ў класе

*Дапушчана Міністэрствам адукацыі
Рэспублікі Беларусь*

Мінск
«Адукацыя і выхаванне»
2018

Правообладатель «Адукацыя і выхаванне»

УДК 73/76(075.2=161.3=161.1)

ББК 85.1я71

Ш67

Рэцэнзенты: кандыдат мастацтвазнаўства, дацэнт, загадчык аддзела старажытнабеларускай культуры дзяржаўнай навуковай установы «Цэнтр даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі» *Б. А. Лазука*; метадычнае аб'яднанне настаўнікаў выяўленчага мастацтва дзяржаўнай установы адукацыі «Сярэдняя школа № 150 г. Мінска» (настаўнік выяўленчага мастацтва вышэйшай кваліфікацыйнай катэгорыі *Н. А. Дзягель*)

ISBN 978-985-7191-60-4

© Шкуратава М. А., Лукашэвіч Ю. А., 2018

© Афармленне. РУП «Выдавецтва

“Адукацыя і выхаванне”», 2018

Правообладатель «Адукацыя і выхаванне»

ЗМЕСТ

1. **РАЗНАСТАЙНЫ СВЕТ ЛІНІЙ,
ПЛЯМ І МАЛЮНКАЎ** 5
2. **ПРЫГАЖОСЦЬ НАВАКОЛЬНАГА
АСЯРОДДЗЯ** 14
3. **ЧАРОЎНЫ СВЕТ МАСТАЦТВА** 17
4. **МАСТАЦТВА СТВАРЭННЯ ВОБРАЗАЎ** 29
Мастацкія матэрыялы і інструменты 29
Азбука мастацтва 30
Сакрэты майстэрства 64
Тайны кавалачка гліны 70
5. **МАСТАЦКАЯ МАЙСТЭРНЯ** 74
6. **СВЕТ МАСТАЦКІХ ТЭХНІК** 91

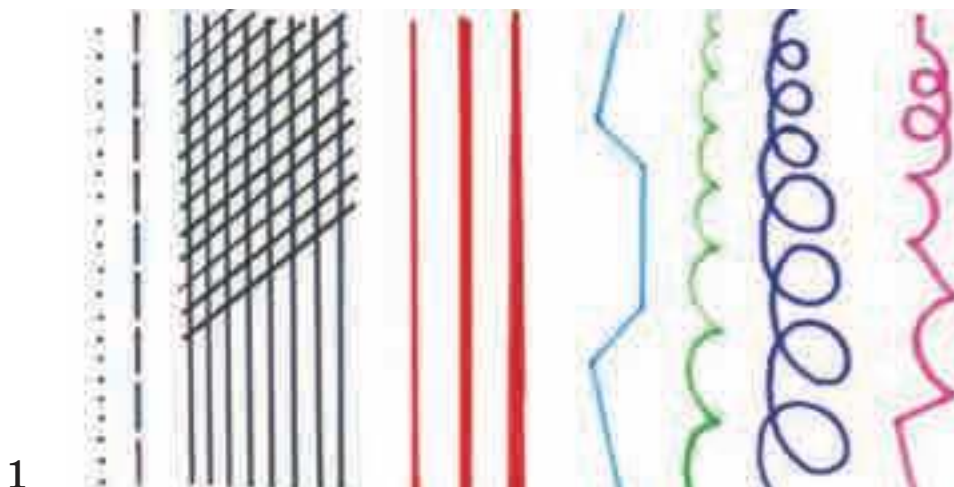
Умоўныя абазначэнні

- – звярніце ўвагу на форму, прапорцыі і канструкцыю аб'ектаў
- – звярніце ўвагу на кампазіцыйнае вырашэнне твора (ілюстрацыі)
- – звярніце ўвагу на колеравае (тонавае) вырашэнне твора (выяў)
- – звярніце ўвагу на прыёмы адлюстравання (вырэзвання, лепкі)
- – звярніце ўвагу на асаблівасці выканання твора (выявы)
- – звярніце ўвагу на практычнае прымяненне твора (выявы)
- – настаўнік чытае тэкст і арганізуе работу з ілюстрацыйным матэрыялам

1. РАЗНАСТАЙНЫ СВЕТ ЛІНІЙ, ПЛЯМ І МАЛЮНКАЎ

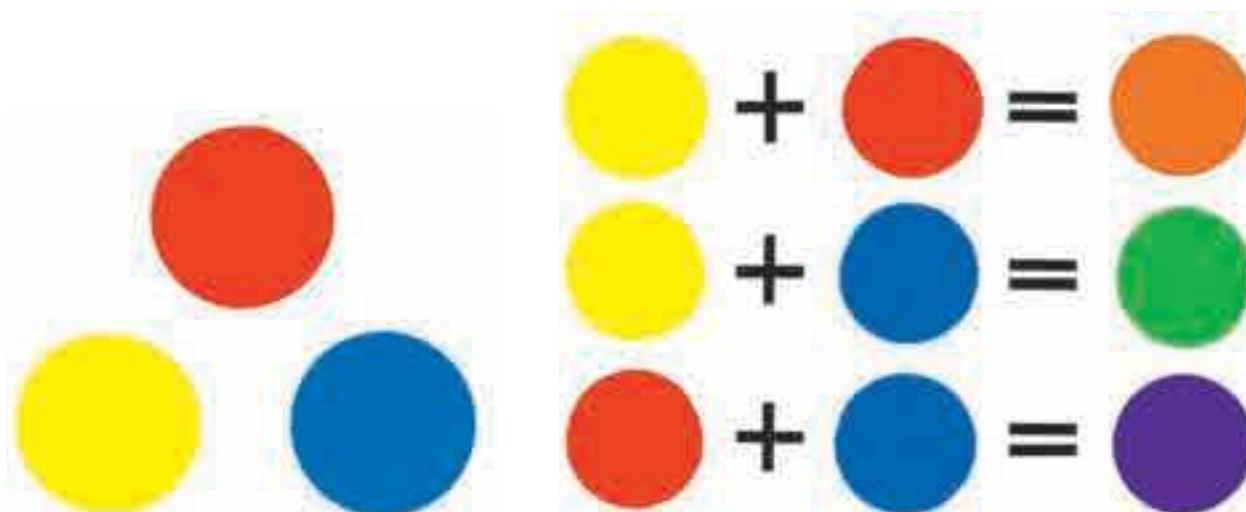
Віды ліній.

Колеры вясёлкі.

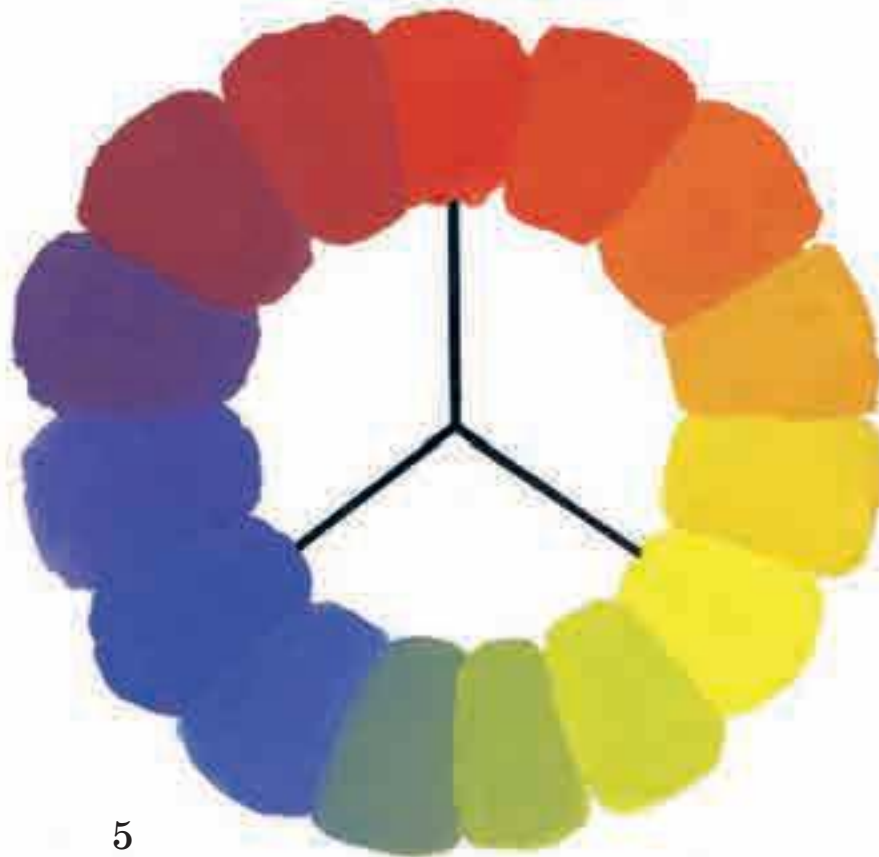
Асноўныя і састаўныя колеры.

3

4

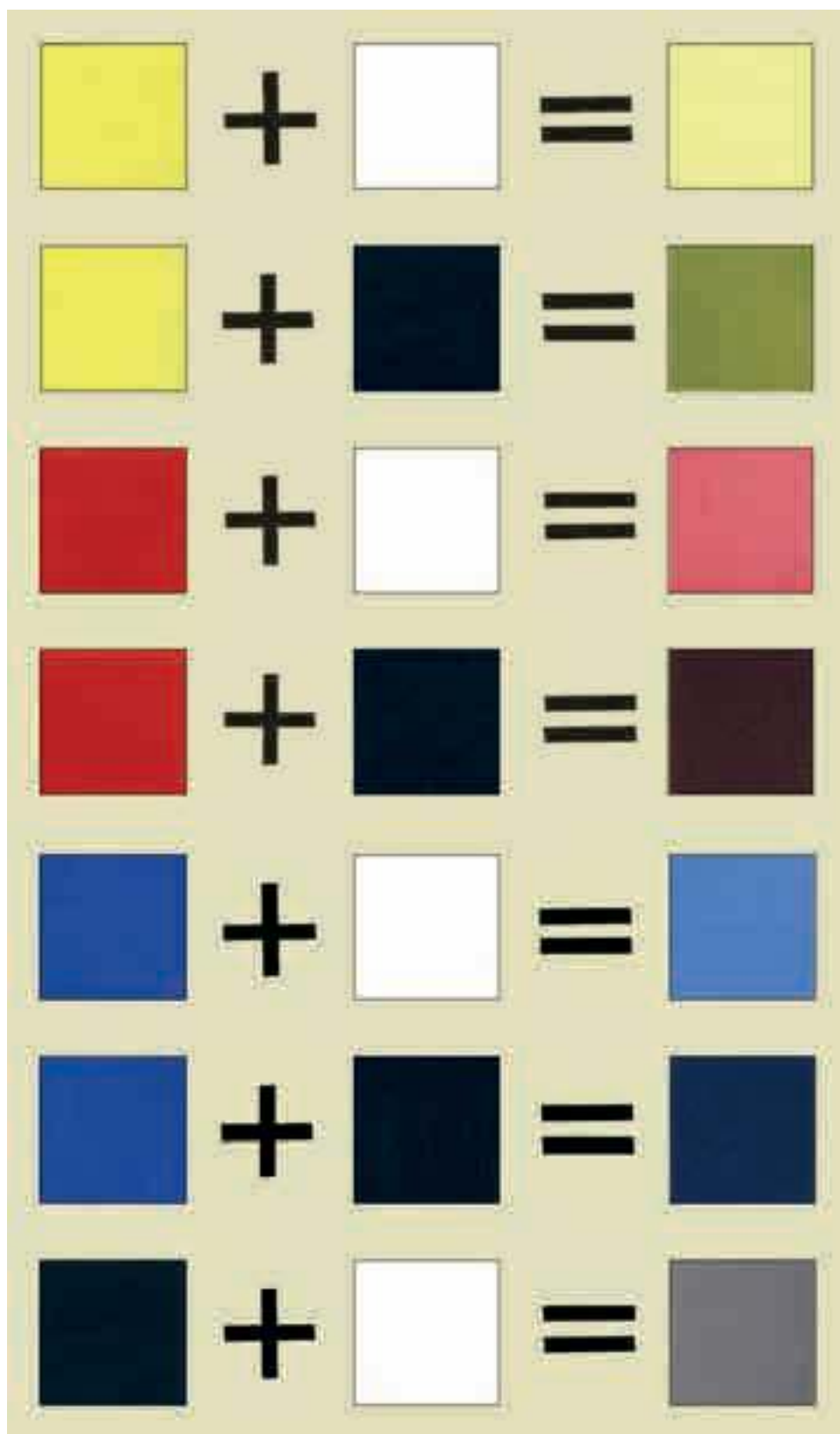
Колеравы круг

Цёплыя і халодныя колеры.

Зацямненне і асвятленне колераў.

Магчымасці ліній і плям.

9

10

11

12

13

14

15

16

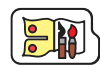

17

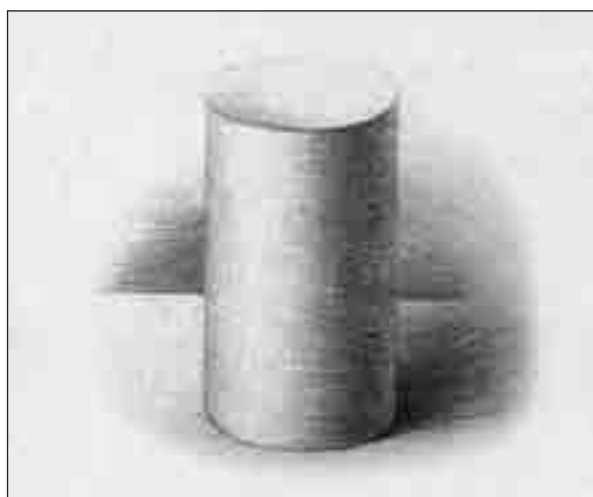

18

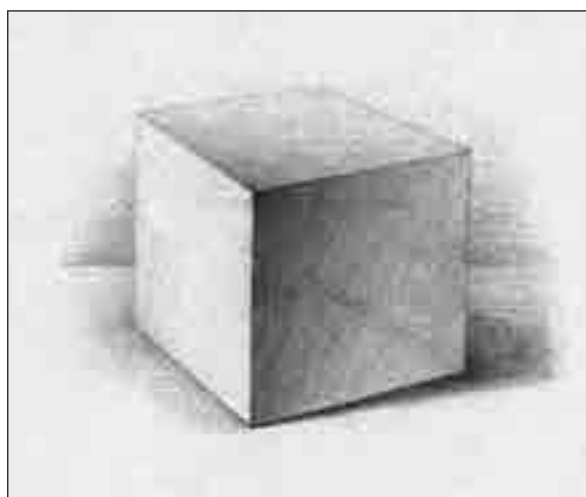

19

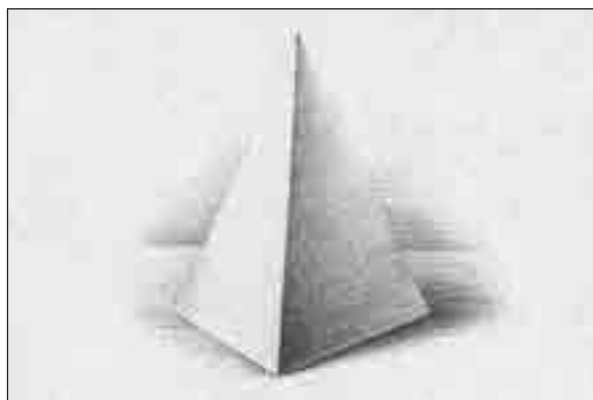
Геаметрычныя целы

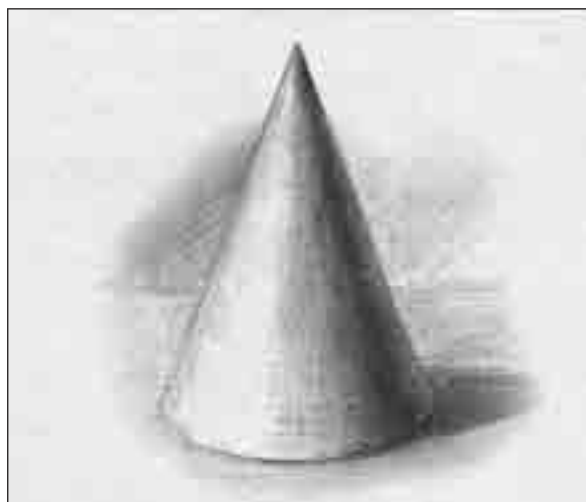
1

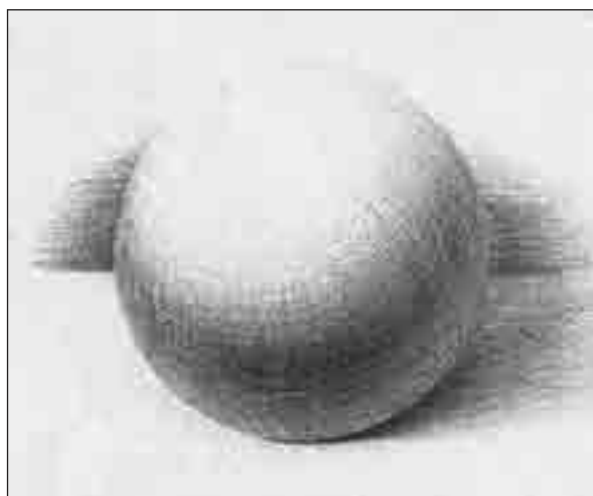
2

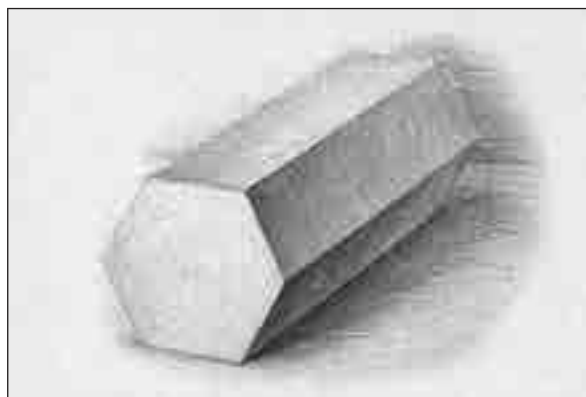
3

4

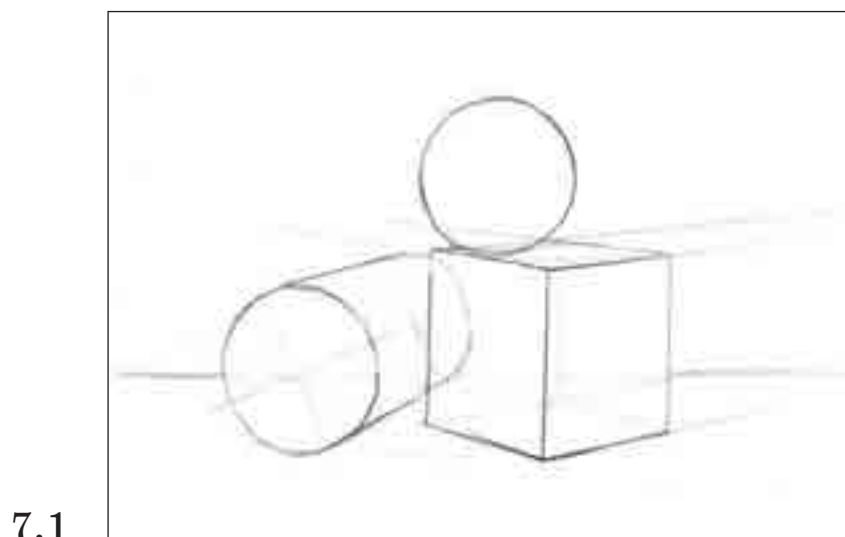
5

6

Паслядоўнасць адлюстравання кампазіцыі «Геаметрычныя целы».

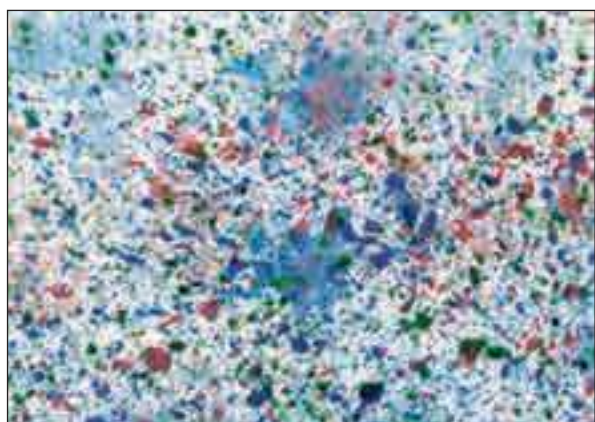
Способы афарбоўкі паперы

1

2

3

4

5

6

2. ПРЫГАЖОСЦЬ НАВАКОЛЬНАГА АСЯРОДДЗЯ

Фарбы роднага краю

1

2

3

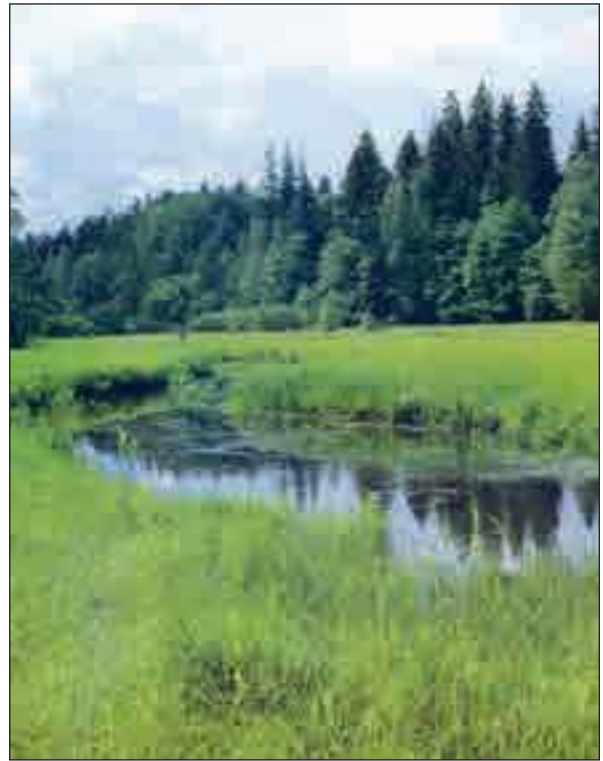

4

5

6

7

8

9

10

11

12

3. ЧАРОЎНЫ СВЕТА МАСТАЦТВА

Жывапіс.

Таямнічы свет жывапісных твораў

1

Павел Масленікаў. «Сакавіцкі вечар». Алей. 20 стагоддзе

2

Адольф Гугель. «Бягуць ручаі». Алей. 20 стагоддзе

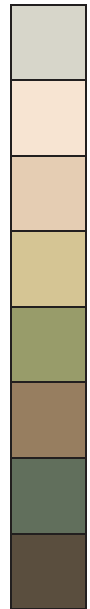
3

Міхаїл Савіцкі. «Хлеб новага ўраджаю». Алей. 20 стагоддзе

4

Поль Сезан. «Нацюрморт з баклажанамі». Алей. 19 стагоддзе

5

Іван Шышкін. «Раніца ў сасновым лесе». Алей. 19 стагоддзе

6

Ісак Бродскі. «Апалае лісце». Алей. 20 стагоддзе

Графіка.

Мастацкія магчымасці чорнага і белага колераў

1

Барыс Дзехцяроў. Ілюстрацыя да твора А. С. Пушкіна «Казка аб мёртвай царэўне і сямі асілках». Гравюра. 19 стагоддзе

2

Міхась Сеўрук. «Старое дрэва». Гравюра. 20 стагоддзе

3

Уладзімір Фралоў. «Казулі». Гравюра. 20 стагоддзе

4

Аі Дзі. «Чалавек, які вядзе буйвала па снежнай раўніне».
Роспіс па шоўку. 13 стагоддзе

5

Аркадзь Астаповіч. «Зімні дзень». Папера, туш. 20 стагоддзе

6

Іван Білібін. Ілюстрацыя да казкі А. С. Пушкіна «Казка пра цара Салтана...». Гравюра. 20 стагоддзе

Скульптура. Дасканаласць скульптурных твораў

Рэльеф.

1

2

3 Нані дзі Банка. «У майстэрні скульптара». Мармур.
Пачатак 15 стагоддзя

Аб'ёмная скульптура.

4

Павел Сакалоў. «Малочніца з разбітым збанам».
Бронза, граніт. Пушкін, Расія.
19 стагоддзе

5

Мацвей Чыжоў. «Маці, якая вучыць дачку грамаце».
Гіпс. 19 стагоддзе

6

Аляксандр Кібальнікаў, Андрэй Бембель. «Смага».
Брэсцкая крэпасць-герой. Дэкаратыўны жалезабетон. 20 стагоддзе

Архітэтура.

Прыгажосць архітэктурных пабудоў

1

Камянецкая вежа. Камянец, Брэсцкая вобласць. 13 стагоддзе

2

Фарны касцёл. Гродна. 18 стагоддзе

3

Нацыянальная бібліятэка Беларусі. Мінск. 21 стагоддзе

4

Спартыўны комплекс «Мінск-Арэна». 21 стагоддзе

Дэкаратыўна-прыкладное мастацтва.
Чароўны свет прадметаў побыту

1

Антон Такарэўскі. Набор посуду. Чарнаглянцавая кераміка.
20 стагоддзе

2

Антон Пракаповіч. Набор для бульбы. Гліна, роспіс. 20 стагоддзе

3

Кафля. Мір, Гродзенская вобласць. Пачатак 17 стагоддзя

4

Дар'я Карпечанкава. Ручнік. Фрагмент.
Галяшова, Смаленская вобласць, Расія. Пачатак 19 стагоддзя

4. МАСТАЦТВА СТВАРЭННЯ ВОБРАЗАЎ

Мастацкія матэрыялы і інструменты

1

2

3

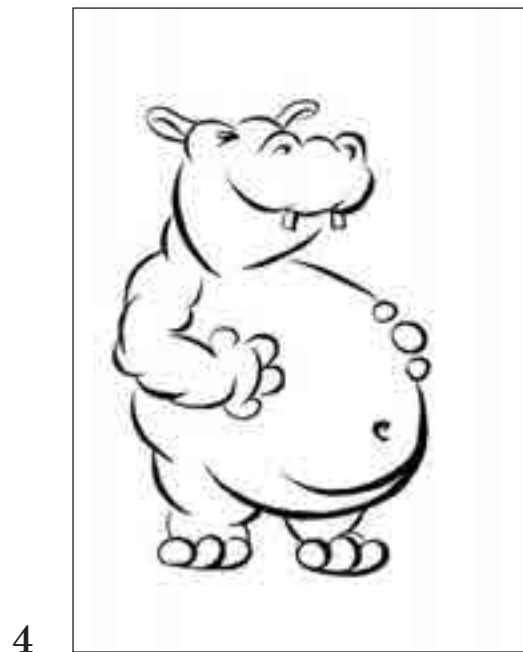
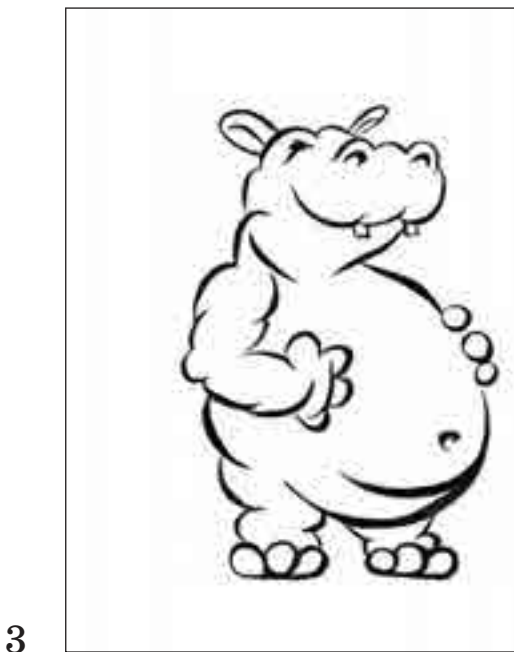
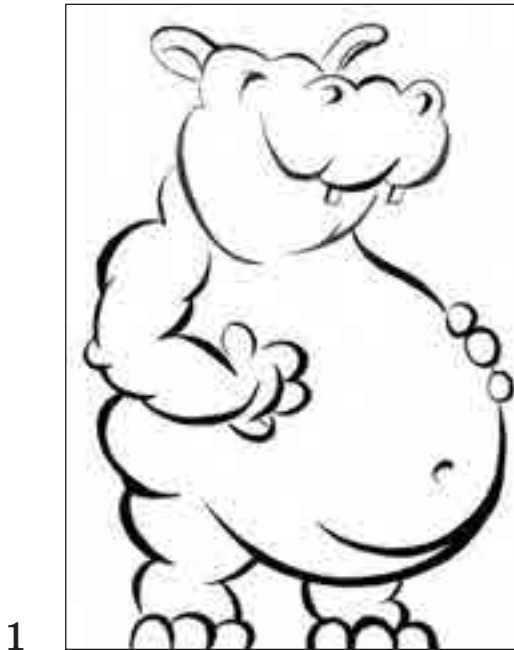
4

Вызначце, якія матэрыялы, прыстасаванні і інструменты выкарыстоўваюць мастак-жывапісец, мастак-графік, скульптар, дызайнер.

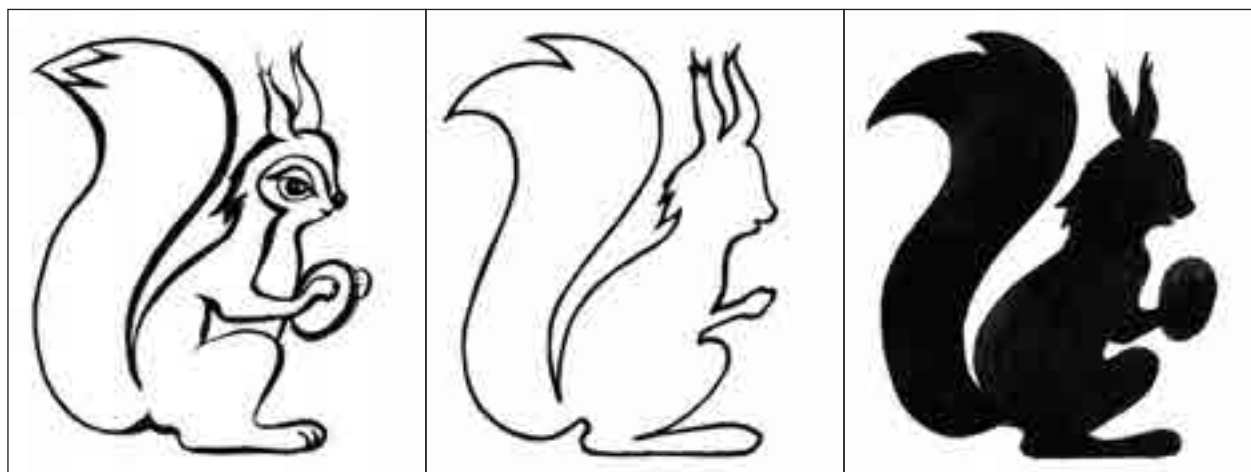
Азбука мастацтва

Адлюстраванне жывёл

Выбар велічыні малюнка.

Выбар становішча фармату для работы.

1

2

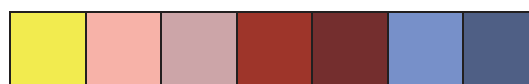
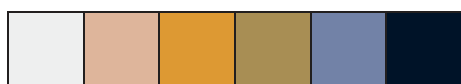
3

4

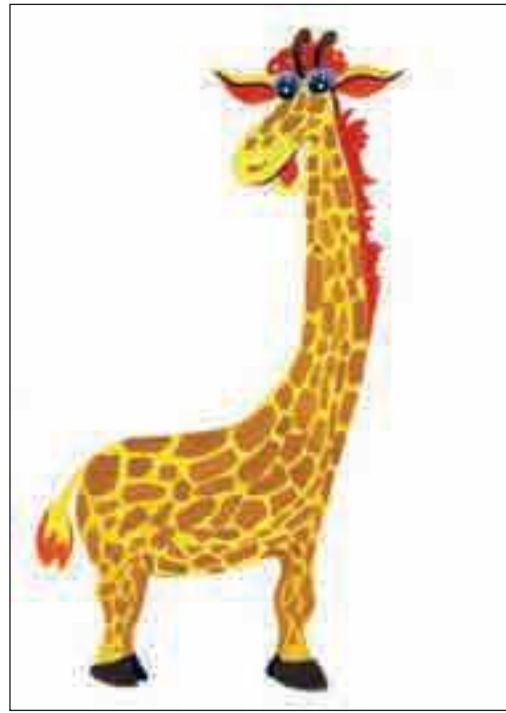
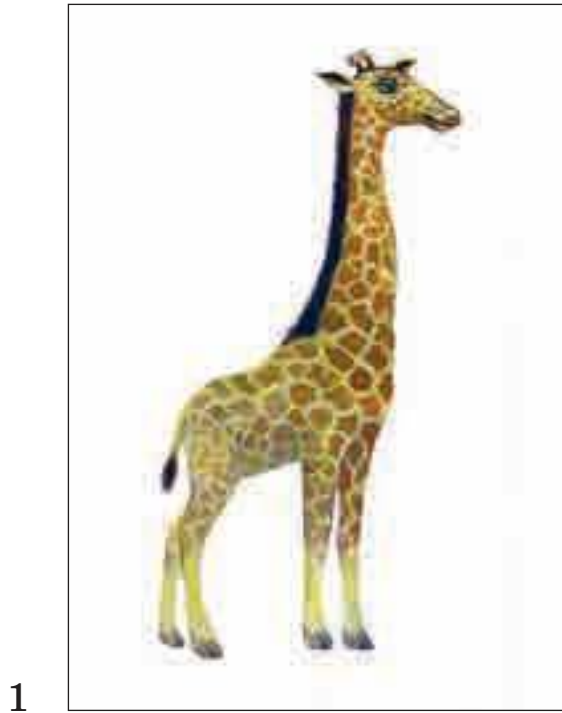
5

Разгледзьце ўважліва ілюстрацыі. Параўнайце выявы вавёркі. Чым яны адрозніваюцца?

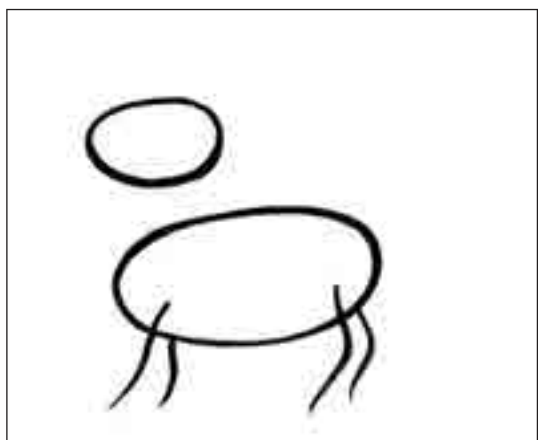
Рэалістычнае і дэкаратыўнае адлюстраванне жывёл.

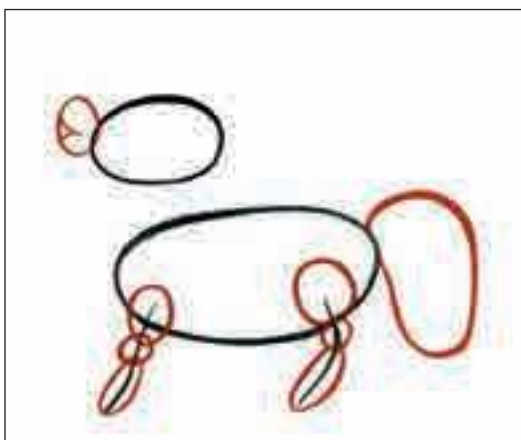
Алена Духневіч. «Чорны кот».
20 стагоддзе

4

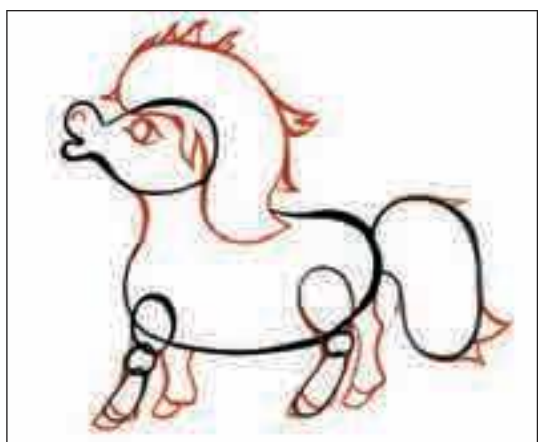
Паслядоўнасць адлюстравання вобразаў жывёл.

1.1

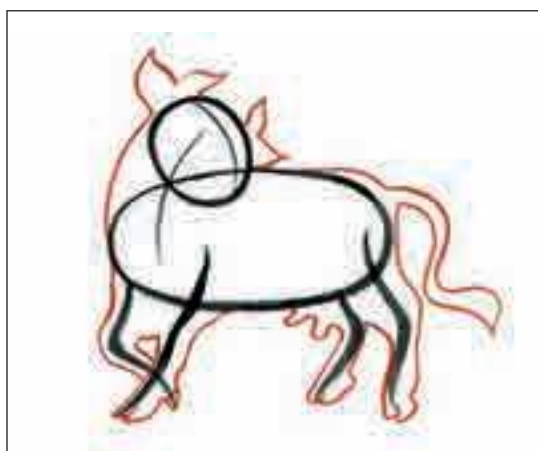
1.2

1.3

1.4

2.1

2.2

Передача руху при адлюстріванні живіт.

1.1

1.2

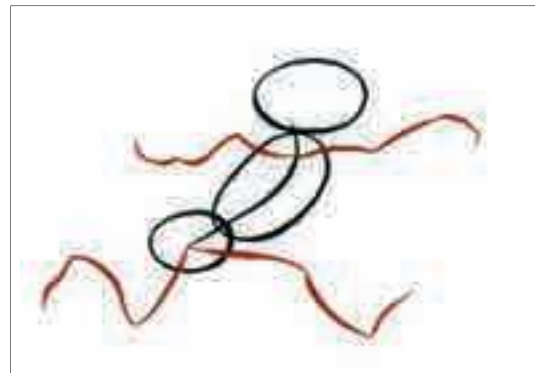

1.3

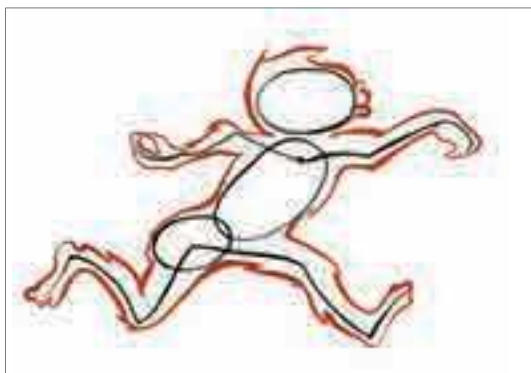
2.1

2.2

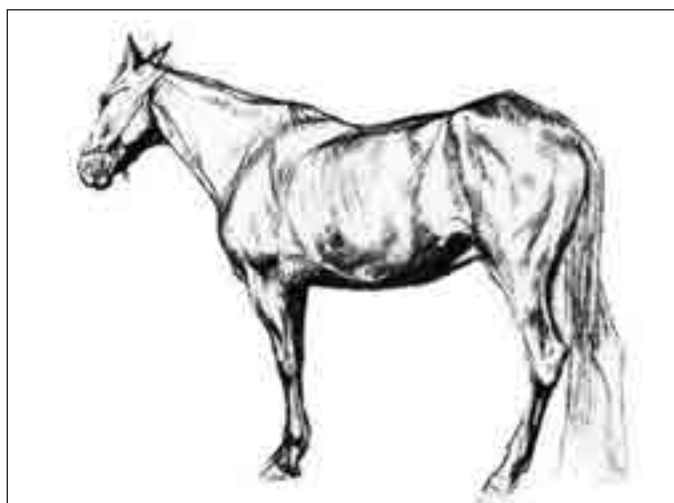
2.3

2.4

Адлюстраванне жывёл графічнымі сродкамі.

1

Валянцін Сяроў. «Конь». Аловак. 19 стагоддзе

2

3

Адлюстраванне фантазійных вобразаў.

1

Віктар Васняцоў. «Гамаюн – птушка-вяшчун».
Канец 19 стагоддзя

2

3

Адлюстраванне птушак

Рэалістычнае адлюстраванне птушак.

1

2

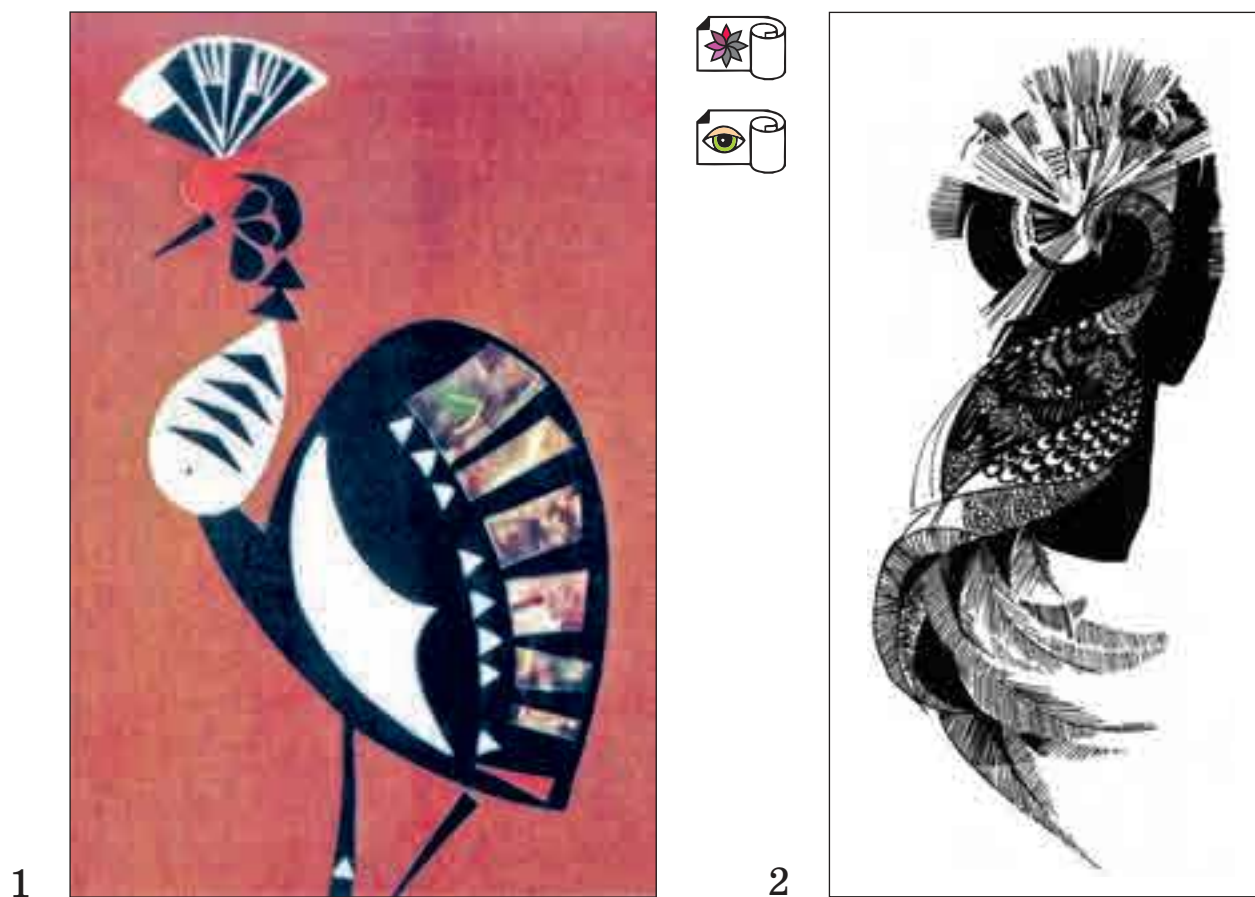
3

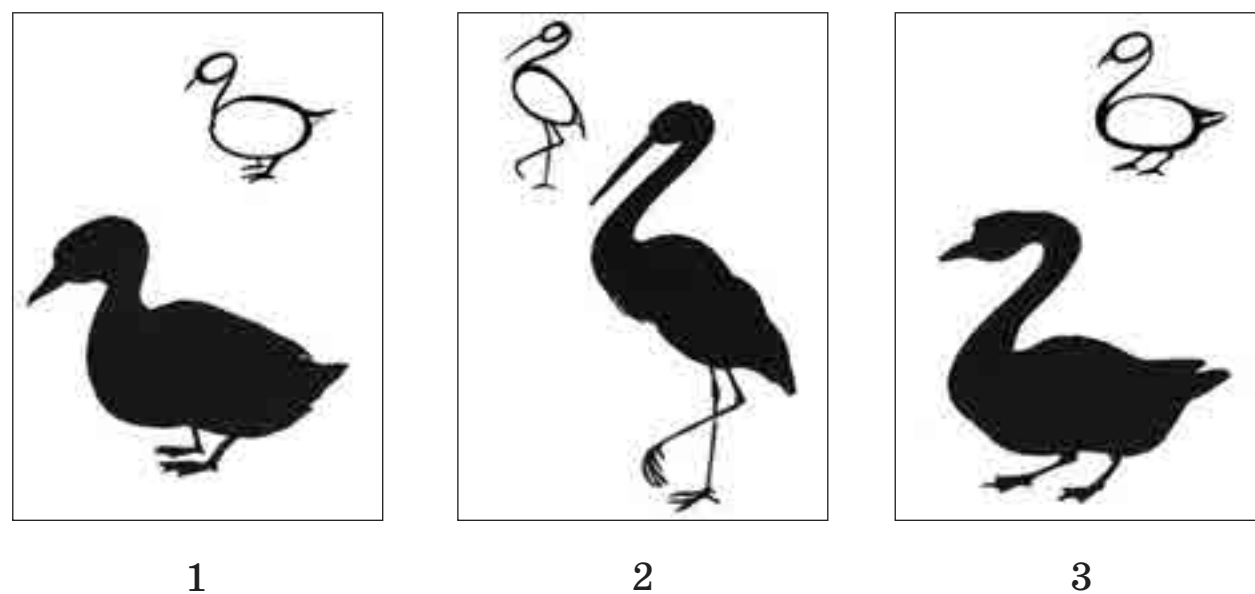
4

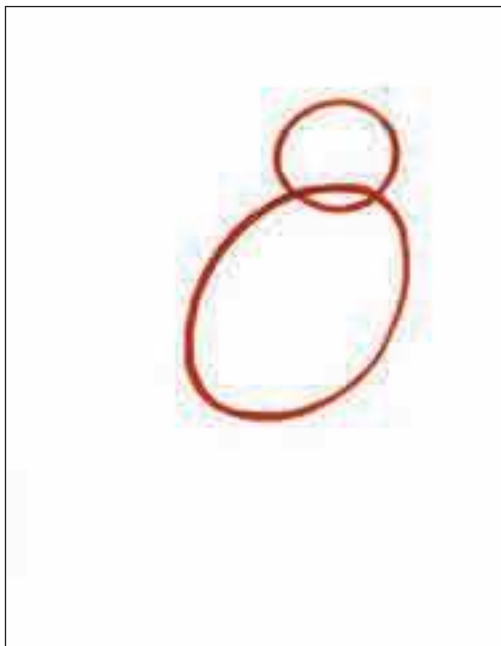
Дэкаратыўнае адлюстраванне птушак.

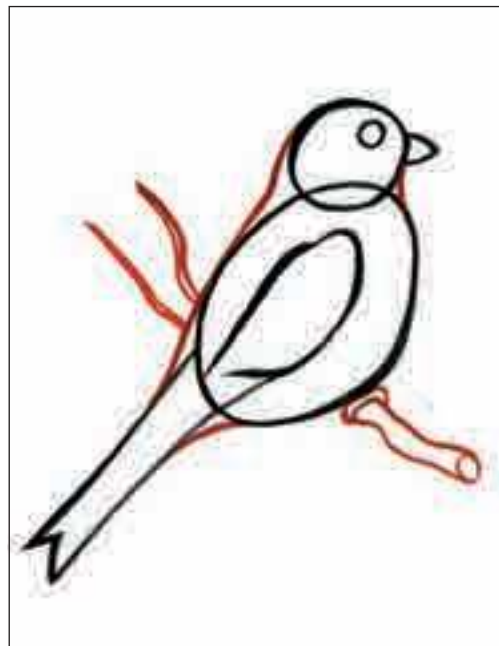
Сілуэтнае адлюстраванне птушак.

Паслядоўнасць адлюстравання птушкі.

1.1

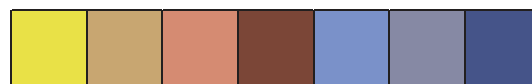
1.2

1.3

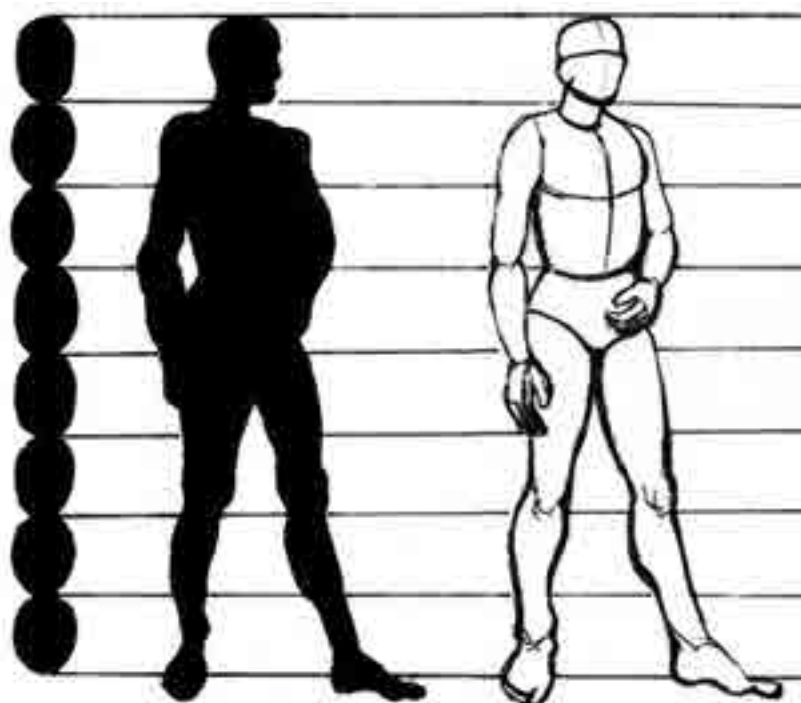
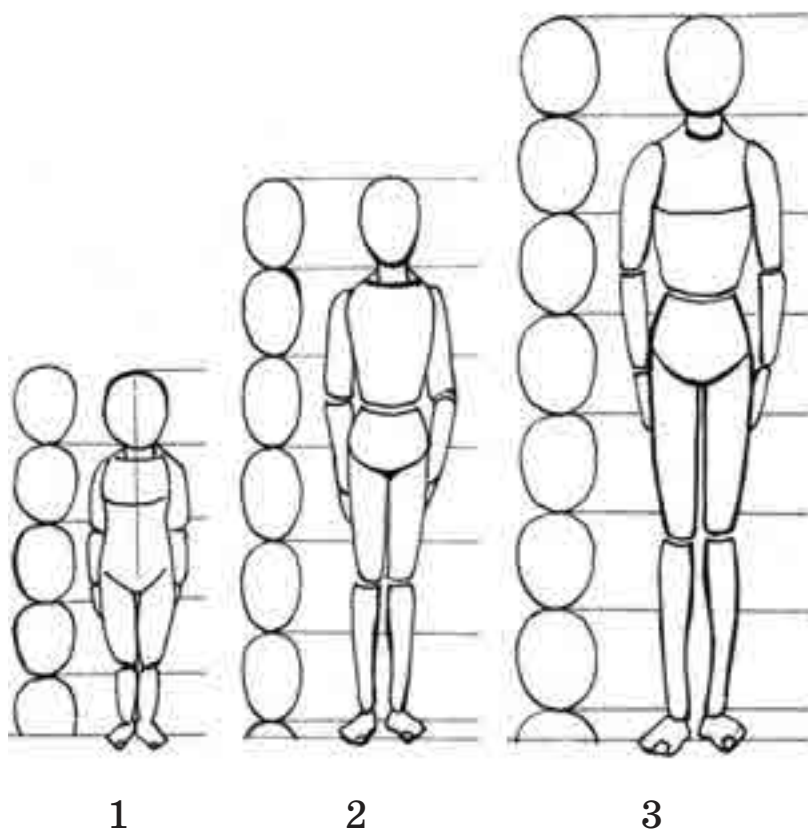
1.4

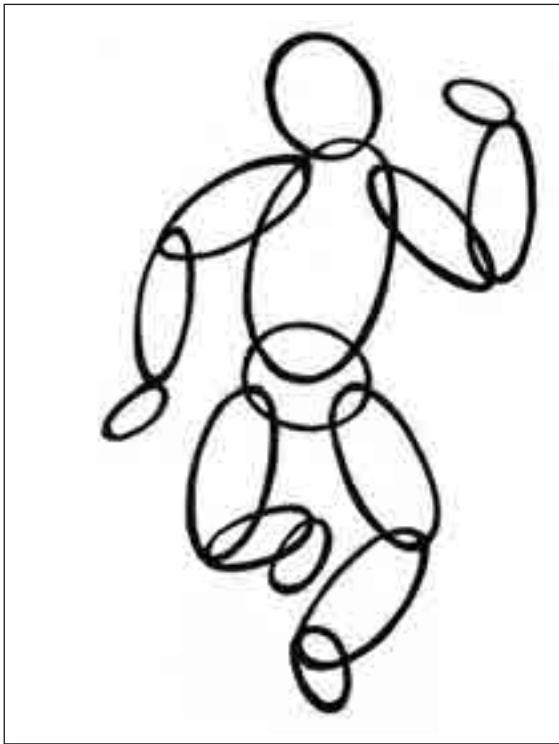

Адлюстраванне чалавека

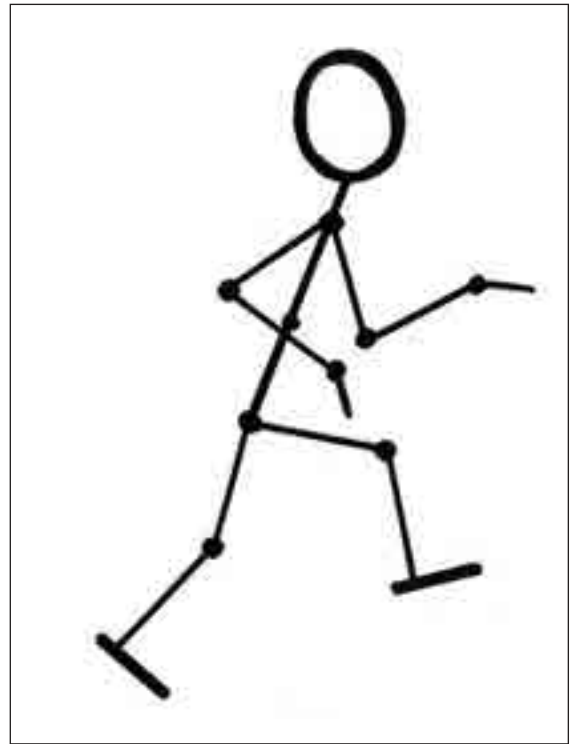
Прапорцы фігур дзяцей і дарослага чалавека.

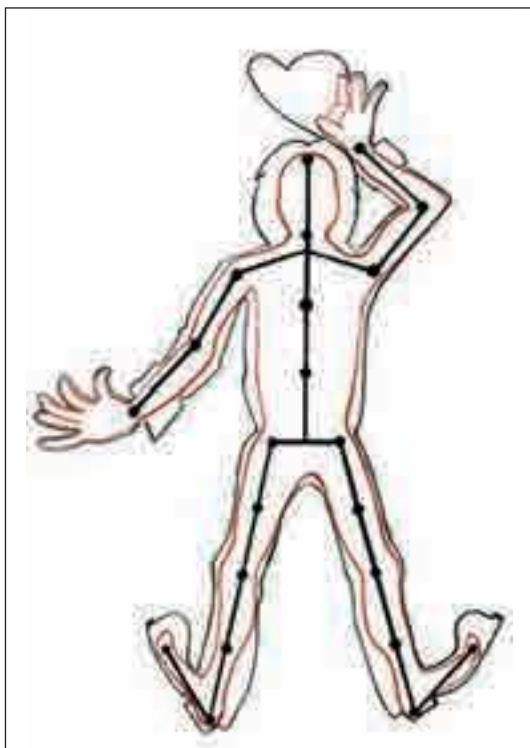
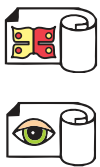
Перадача ў малюнку рухаў чалавека.

5

6

7.1

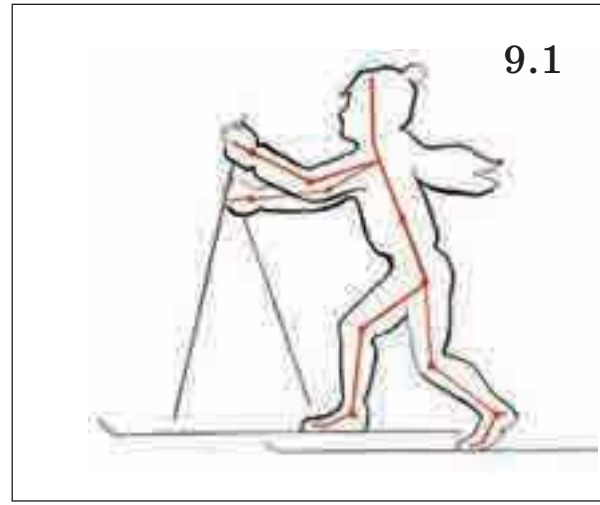

7.2

8

9.1

9.2

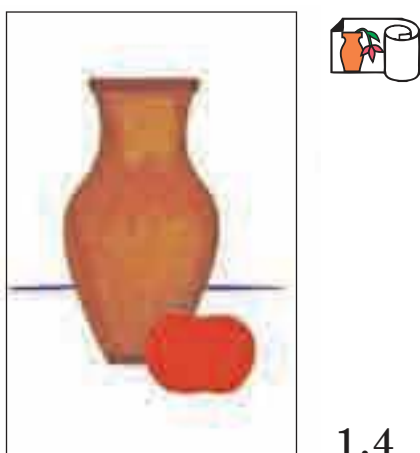
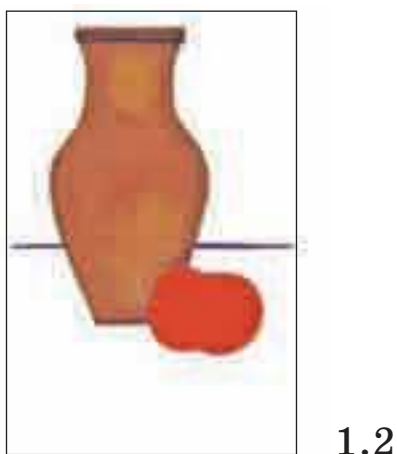
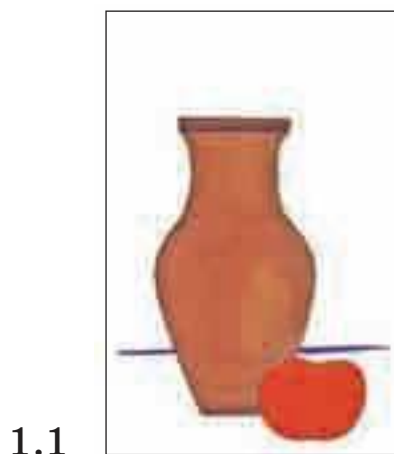
9.3

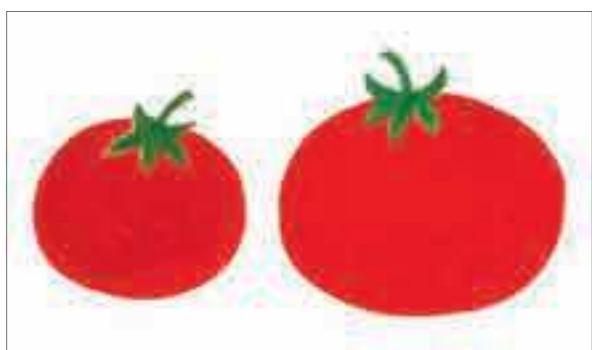
10

Адлюстраванне нацюрморта

Выбар велічыні нацюрморта і размяшчэнне яго на карціннай плоскасці.

Кампазіцыйная ўзаемасувязь прадметаў нацюрморта.

Лакальны (прадметны) колер аб'ектаў. Мадэліроўка аб'ёму прадметаў пры дапамозе блікаў.

4

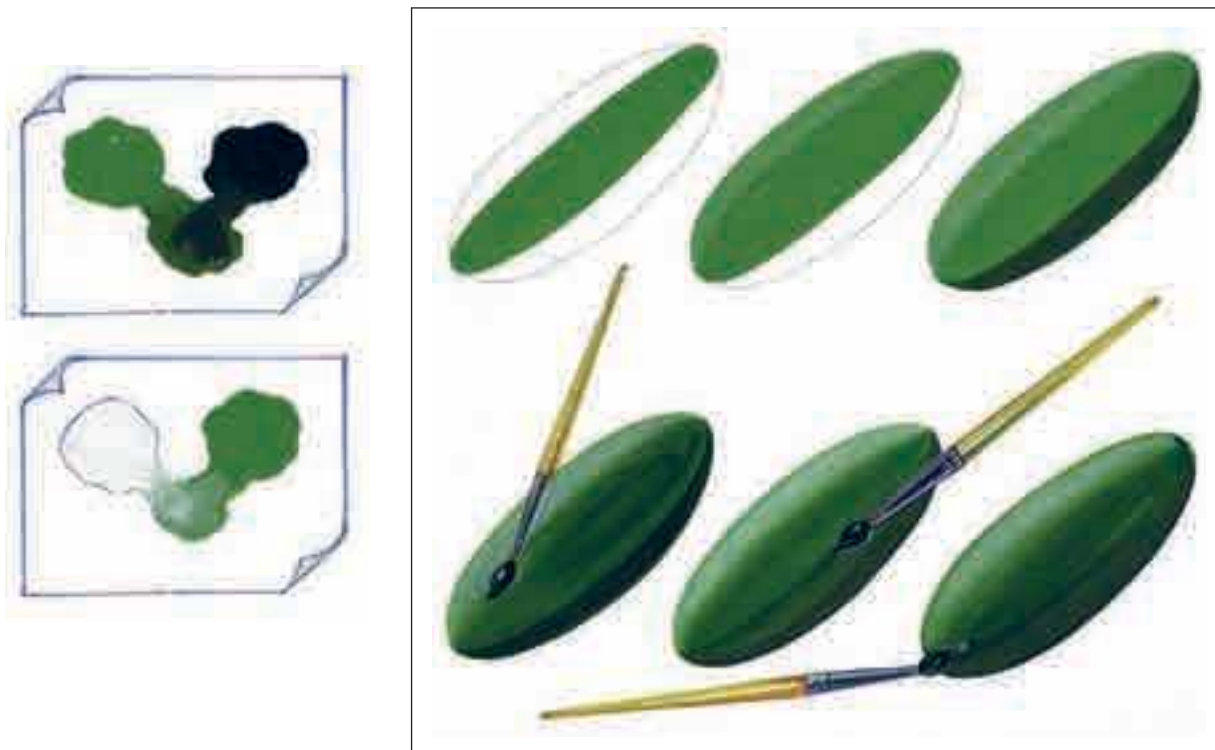
5

6

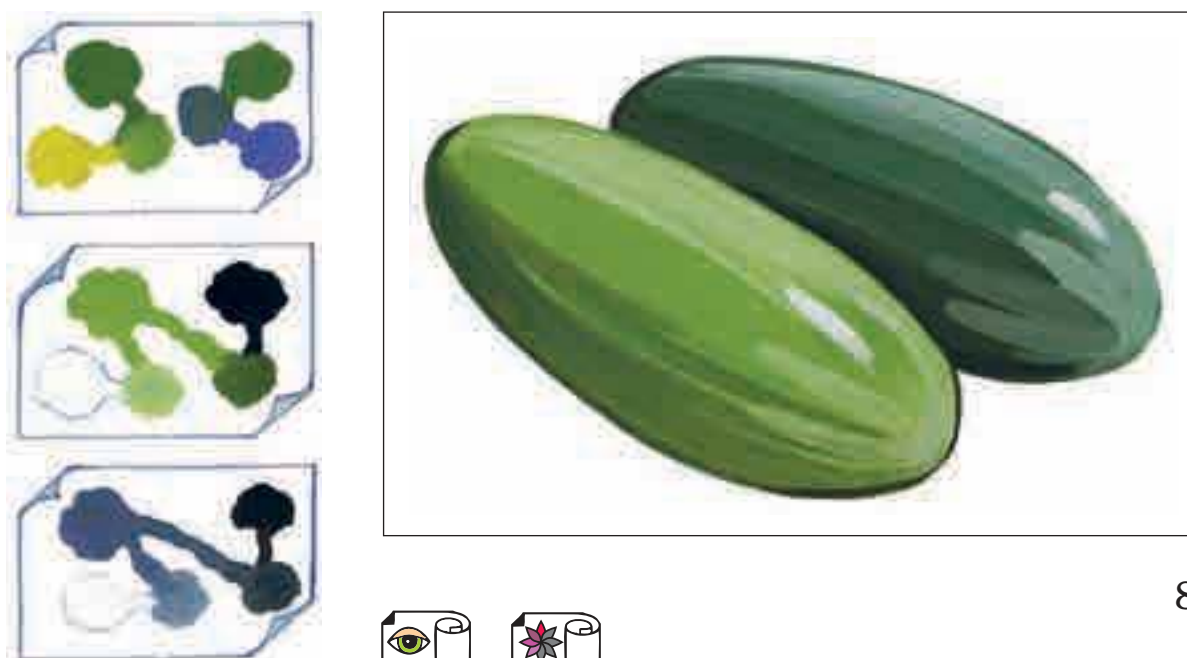

Мадэліроўка аб'ёму аб'ектаў. Выкарыстанне чорнай і белай фарбаў пры перадачы аб'ёму.

7

Мадэліроўка аб'ёму аб'ектаў, розных па тоне.

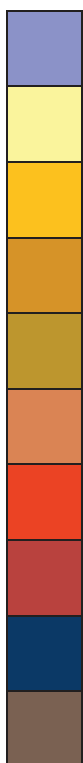

8

Мадэліроўка аб'ёму аб'ектаў, розных па колеры.

9

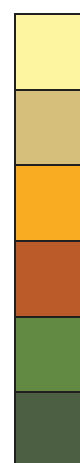

10

Адольф Гугель. «Лімоны». Алей. 20 стагоддзе

Вылучэнне кампазіцыйнага цэнтра асвятленнем.

11

Вілем ван Алст. «Нацюрморт з садавіной». Алей. 17 стагоддзе

Графічнае адлюстраванне нацюрморта.

12

Аляксандр Іглін. «Нацюрморт». Дрэварыт. 20 стагоддзе

Паслядоўнасць выканання нацюрморта «Падарункі прыроды».

13.1

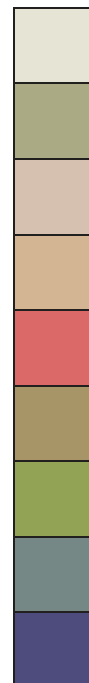
13.2

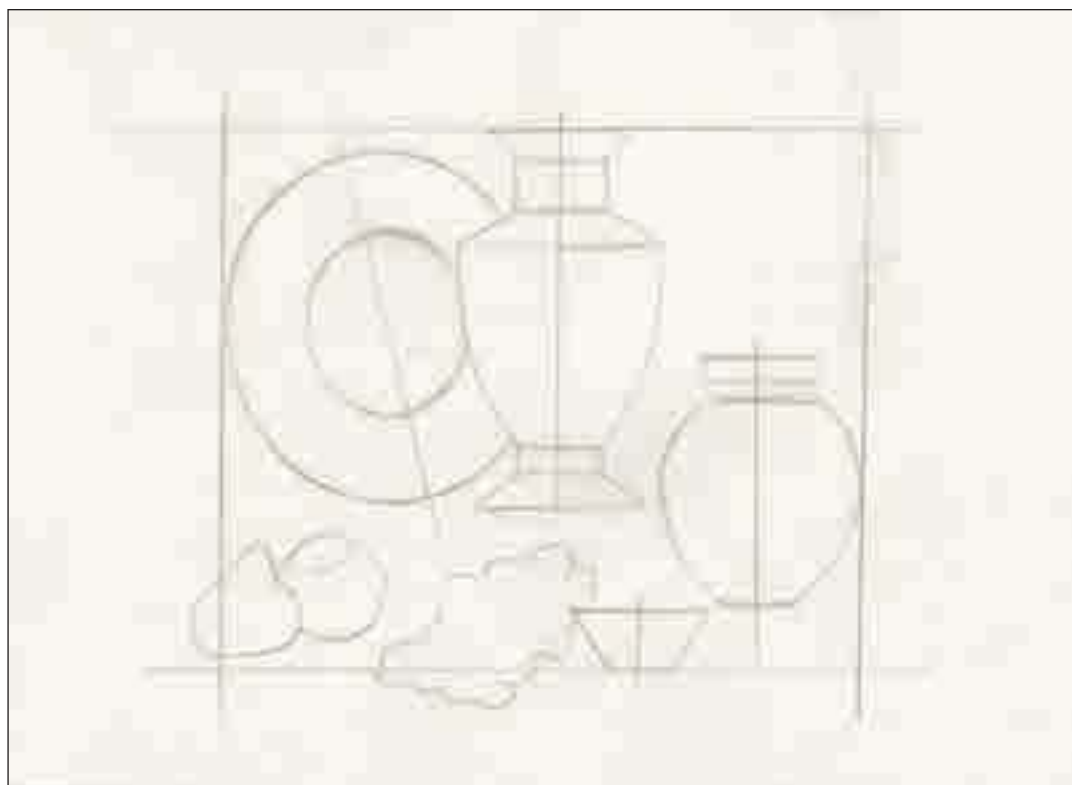
13.3

13.4

Паслядоўнасць выканання нацюрморта «Прадметны свет».

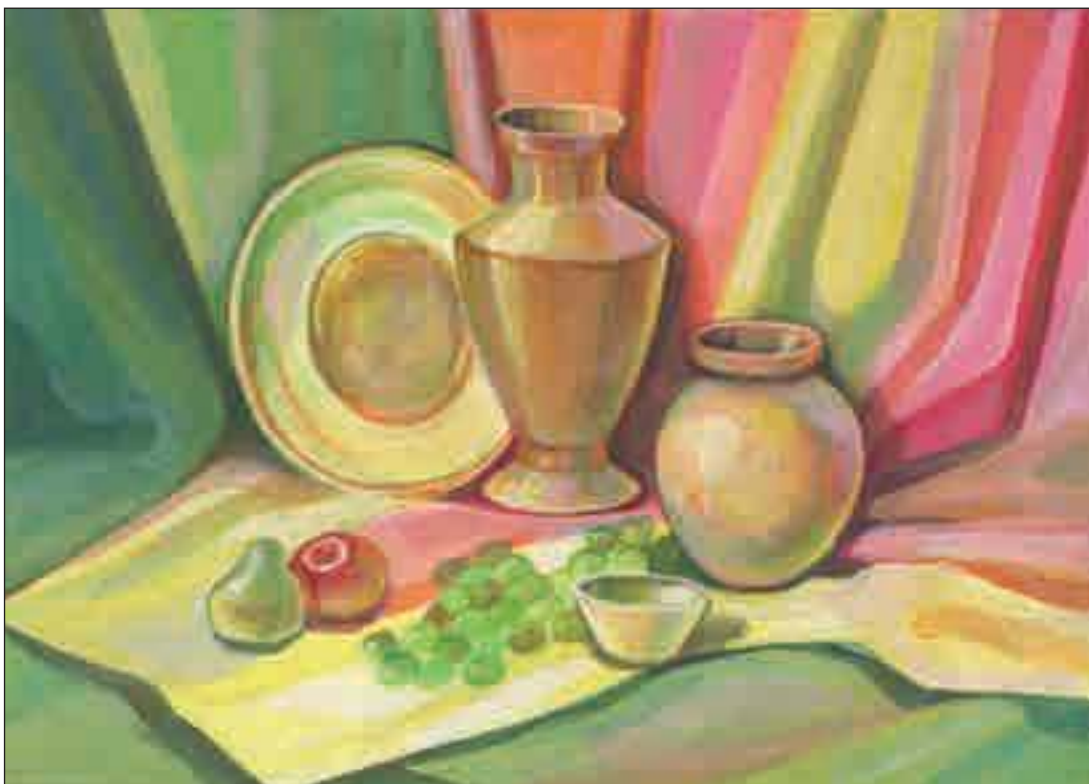
14.1

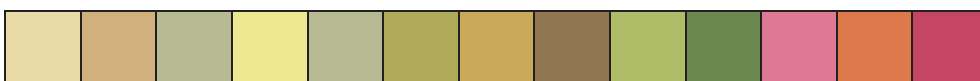
14.2

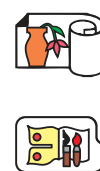
14.3

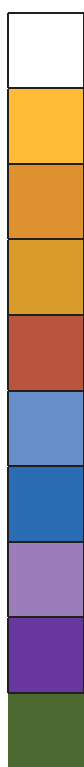
14.4

Дэкаратыўны нацюрморт.

15

16

Марцірос Сар'ян. «Усходнія кветкі». Тэмпера. 20 стагоддзе

Адлюстраванне пейзажу

Перадача глыбіні прасторы, стану і настрою ў пейзажы.

1

Міхаіл Чэпik. «Дарогі Міншчыны». Алей. 20 стагоддзе

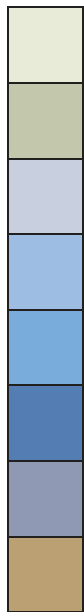
2

Віталь Цвірка. «Зіма». Алей. 20 стагоддзе

3

Фёдар Васільеў. «Мокры луг». Алей. 19 стагоддзе

4

Павел Масленікаў. «Пасля дажджу». Алей. 20 стагоддзе

Каларыт пейзажу.

5

Фелікс Гумен. «Сабор у Пажайслісе». Акварэль. 20 стагоддзе

6

Ігар Бархаткоў. «Сакавік. Закінутая вёска».
Алей. 20 стагоддзе

Графічнае адлюстраванне пейзажу.

7

Барыс Няменскі. «Ізноў жыццё». Аловак. 20 стагоддзе

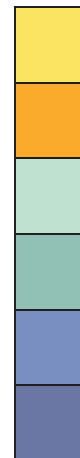
8

Уладзімір Садзін. «Палескі пейзаж». Гравюра. 20 стагоддзе

Адлюстраванне сюжэтна-тэматычных кампазіцый

Вылучэнне галоўнага ў кампазіцыі.

1

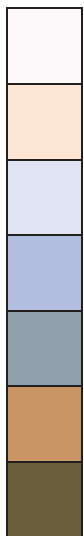
Міхаіл Філіповіч. «Казачны сюжэт». Алей. 20 стагоддзе

2

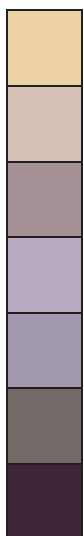
Леанід Шчамялёў. «Калядоўшчыкі ў Ракаве». Алей. 20 стагоддзе

Перадача руху ў кампазіцыі.

3

Аляксей Ткачоў, Сяргей Ткачоў. «Горкі хлеб Перамогі».
Алей. Канец 20 стагоддзя

4

Іван Рудчык. «Песня партизан». Алей.
Канец 20 стагоддзя

5

Віктар Васняцоў. «Скок асілка». Алей. Пачатак 20 стагоддзя

6

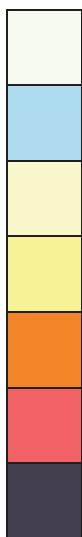
Мікалай Літвін. Ілюстрацыя да казкі «Рэпка». 20 стагоддзе

Кампазіцыйная ўзаемасувязь элементаў мастацкага твора.

7

Барыс Тальберг. «Мастацкая гімнастыка». Алей. 20 стагоддзе

8

Эдгар Ілтнер. «Хакей». Алей. 20 стагоддзе

9

Аляксандр Зямцоў. Ілюстрацыя да твора А. С. Пушкіна
«Казка аб мёртвай царэўне і сямі асілках». Туш. 20 стагоддзе

10

Іван Бруні. «Навагодні загад». Аловак. 20 стагоддзе

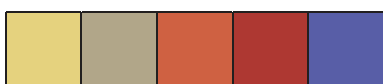
Адлюстраванне добрых і злых вобразаў.

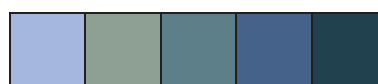
1

2

3

4

5

6

7

Таццяна Шаварава. Ілюстрацыя да рускай народнай казкі «Сястрыца Алёнушка і братка Іванушка». 20 стагоддзе

Сакрэты майстэрства

Упрыгожванне прадметаў побыту

Выбар велічыні дэкару.

1

Цукерніца. Срэбра. Роспіс. Фабрыка І. Хлебнікава, Расія.
Канец 19 – пачатак 20 стагоддзя

2

Мікалай Шушыла. Куфар. Крамно, Брэсцкая вобласць.
20 стагоддзе

3

Фрагмент пояса. Слуцк,
Мінская вобласць.
18 стагоддзе

4

Таццяна Дзеранок. Ручнікі.
Неглюбка, Гомельская
вобласць. 19 стагоддзе

5

Збанкі. Бабінавічы,
Віцебская вобласць.
18 стагоддзе

6

Лідзія Доўгер.
Фрагмент роспісу куфра.
Агова, Брэсцкая
вобласць. 19 стагоддзе

7

Наталля Ганчарова. Паднос «Палацавы».
Жостаў, Маскоўская вобласць, Расія. 20 стагоддзе

8

Мікалай Бяляеў. Паднос «Букет кветак».
Жостаў, Маскоўская вобласць, Расія. 20 стагоддзе

Размяшчэнне арнаменту на прадметах побыту.

9.1

9.2

10

11

12

Стварэнне кампазіцый дэкаратыўна-прыкладнога характару

Кампазіцыйныя варыянты размяшчэння дэкару на прадметах рознай формы.

1

2

3

4

5

6

7

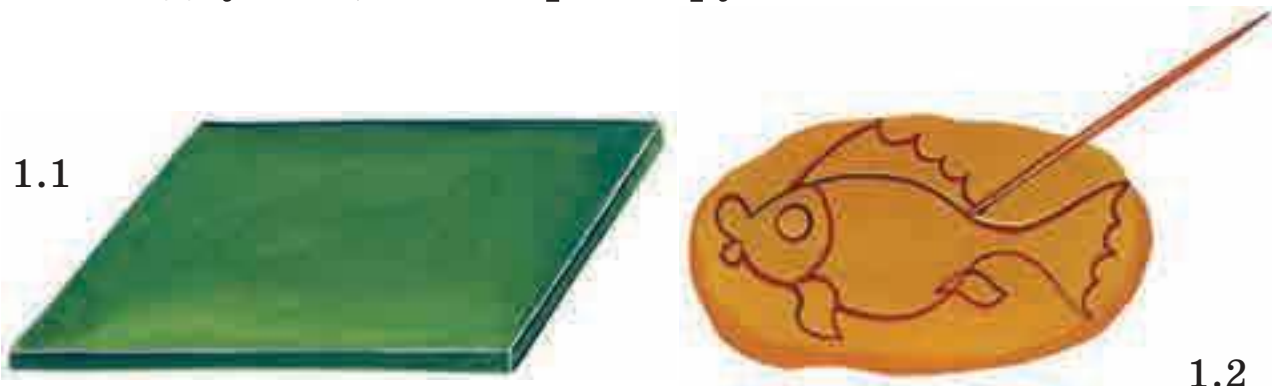
8

Тайны кавалачка гліны

Лепка рэльефу

Паслядоўнасць лепкі рэльефу.

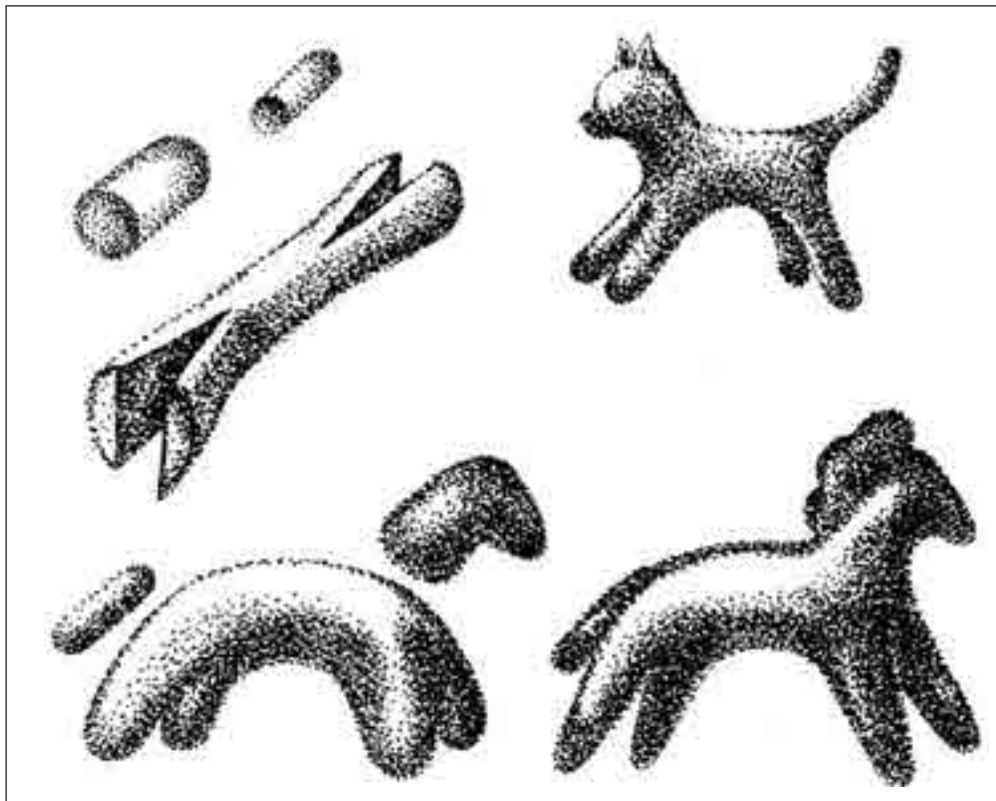

Лепка аб'ёмных аб'ектаў

1

Міхась Ржавуцкі. «Цацкі».
Неманіца, Мінская вобласць. 20 стагоддзе

2

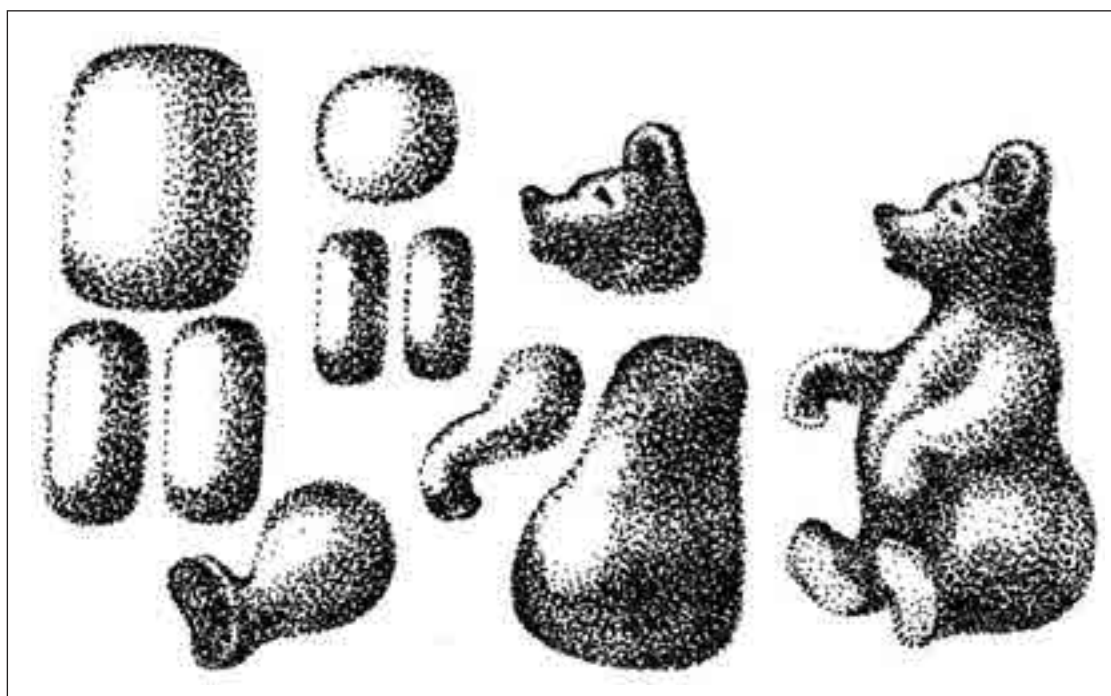

3

Праскоўя Шматко. «Цацкі».
Зембін, Мінская вобласць. 20 стагоддзе

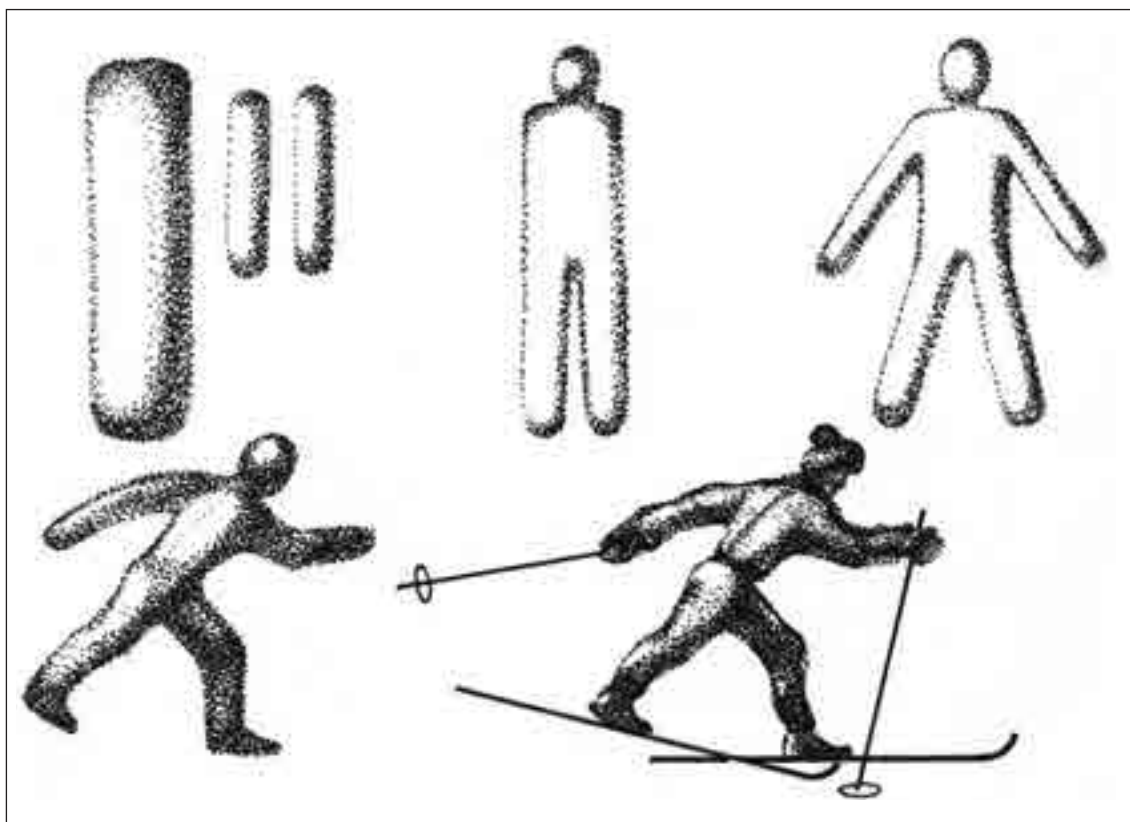
Лепка жывёл і чалавека.

4

5

6

Мікалай Стрэльчанка. «Каза і казёл».
Лагойск, Мінская вобласць. 21 стагоддзе

5. МАСТАЦКАЯ МАЙСТЭРНЯ

Вучымся маляваць аб'екты

Адлюстраванне пабудоў.

1

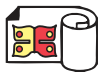
2

3

4

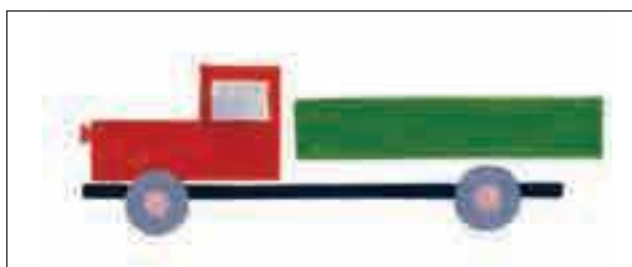
5

6

Адлюстраванне машын.

1

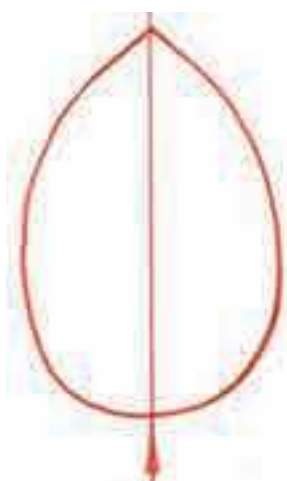
2

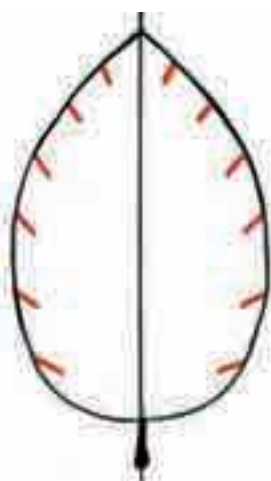
3

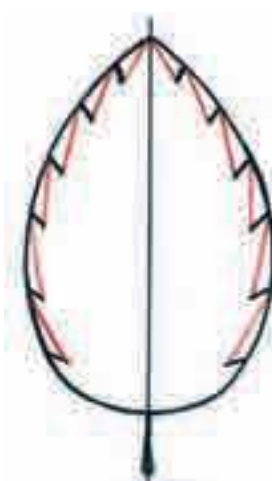
Адлюстраванне лісця, галінак, дрэў.

1.1

1.2

1.3

1.4

2.1

2.2

2.3

3.1

3.2

3.3

3.4

4

5

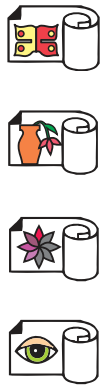
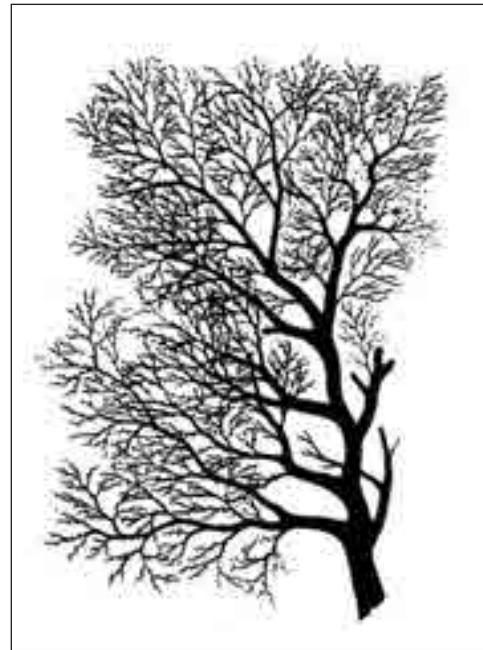
6

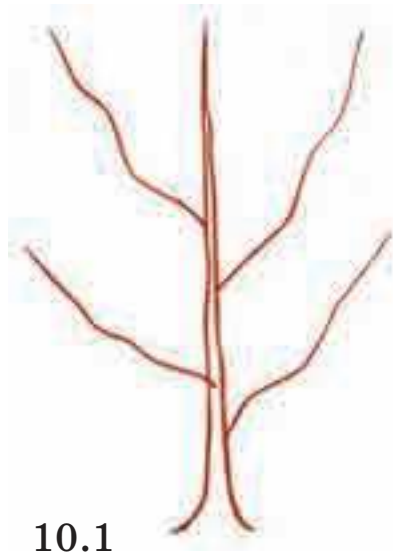
7

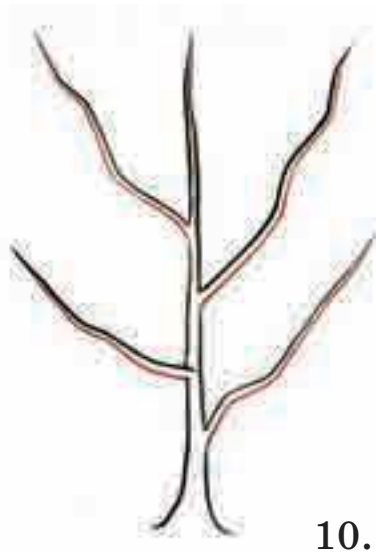
8

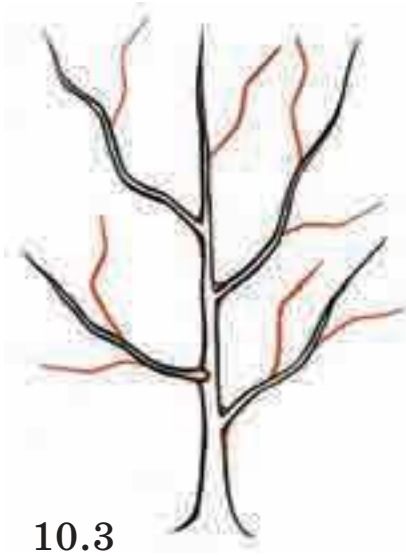
9

10.1

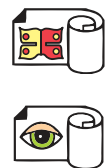
10.2

10.3

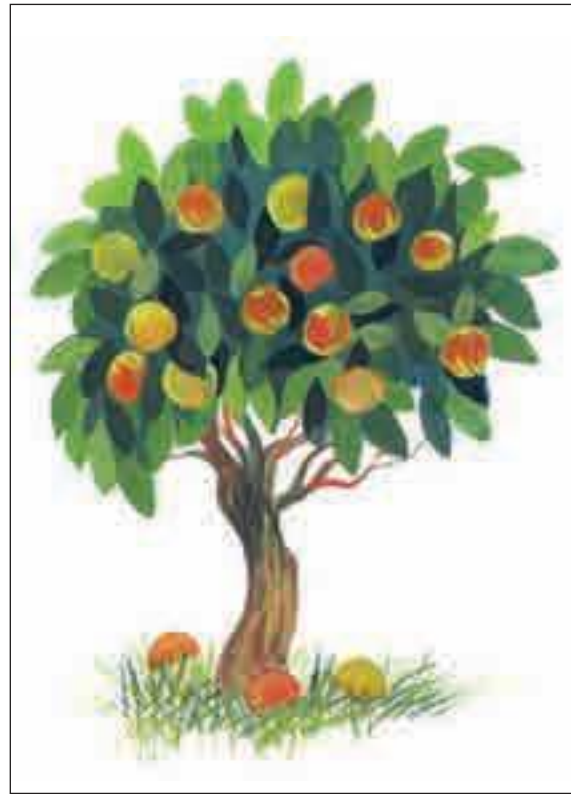
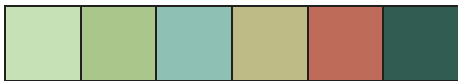

10.4

11

12

13

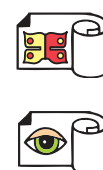
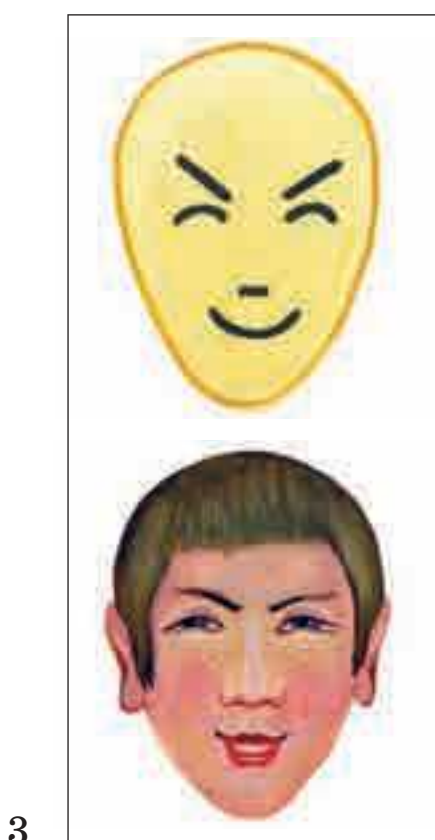
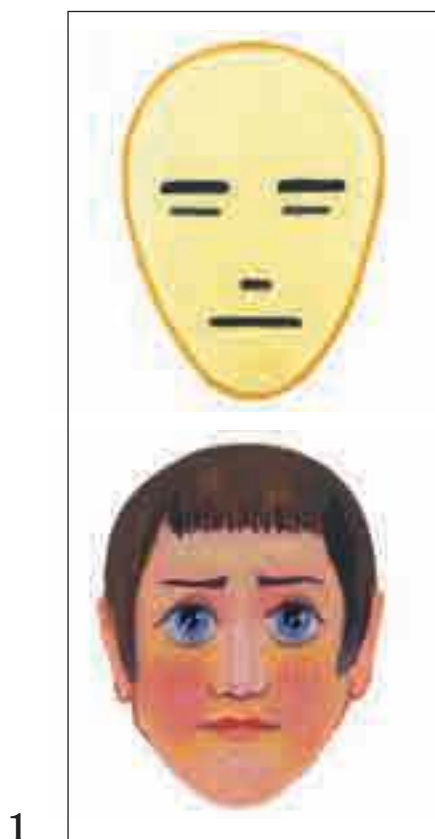

14

Адлюстраванне партрэта.

Перадача пачуццяў і настрою чалавека.

5

Васіль Паленаў. «Партрэт жанчыны». Аловак. 19 стагоддзе

6

Валянцін Волкаў. «Партрэт М. Багдановіча». Алей. 20 стагоддзе

Адлюстраванне жывёл.

1

2

3

4

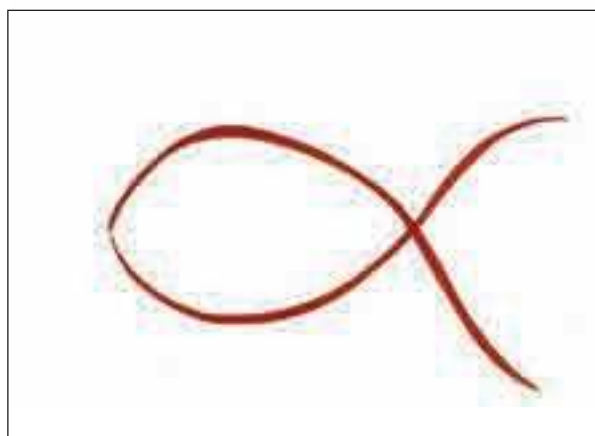
5

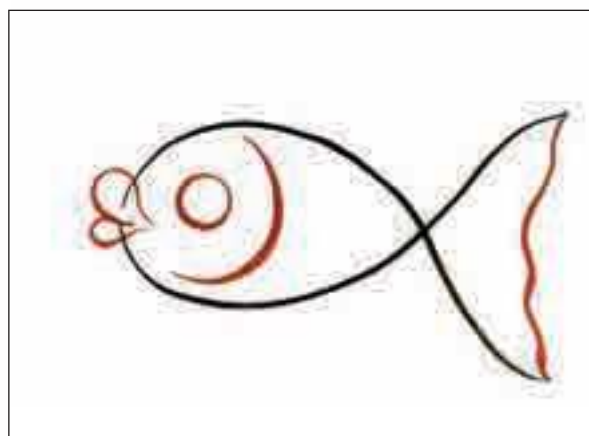
6

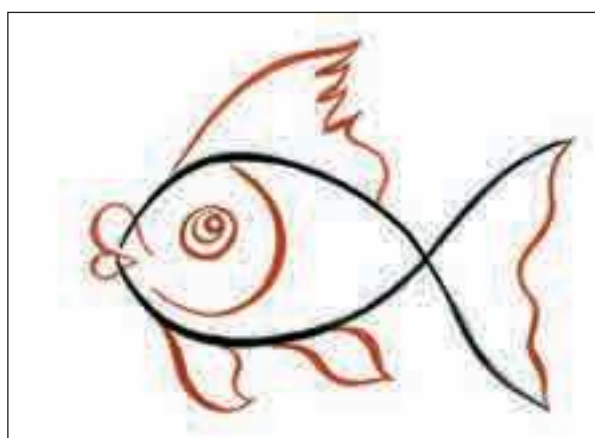
Паслядоўнасць адлюстравання рыбкі.

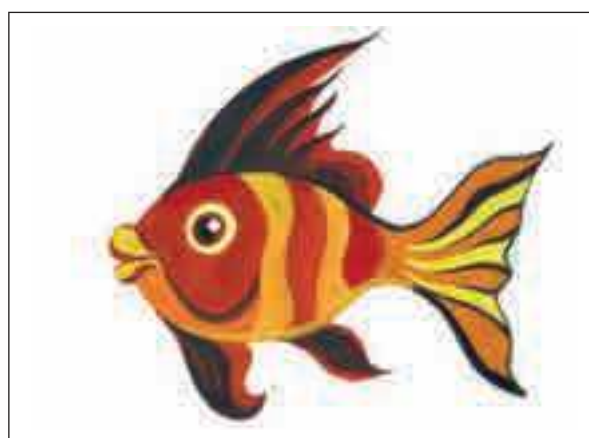
7.1

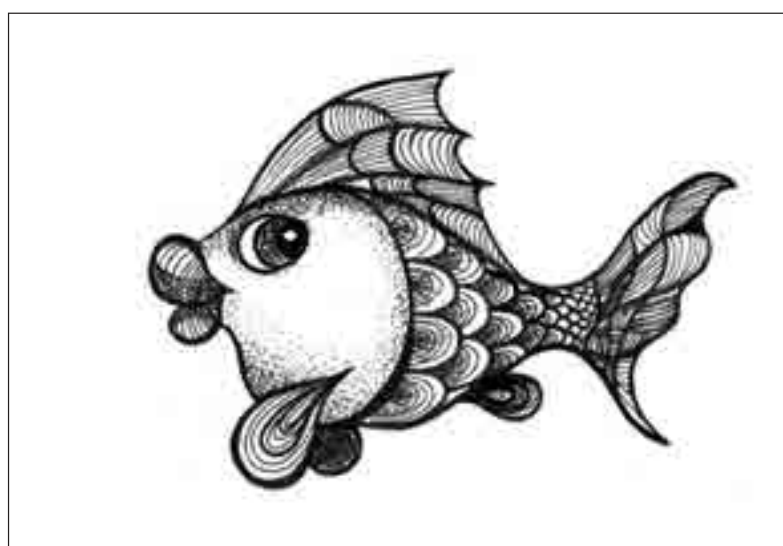
7.2

7.3

7.4

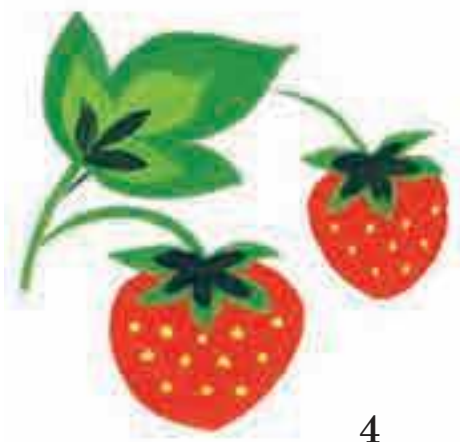
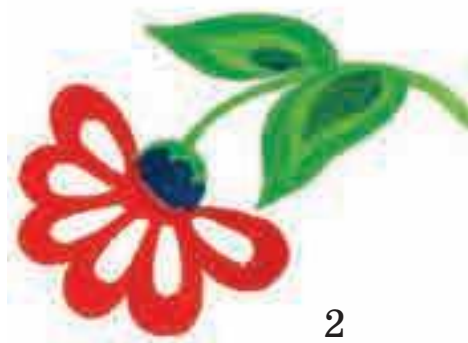

8

Вучымся ўпрыгожваць прадметы

Элементы і матывы дэкару.

6

7

8

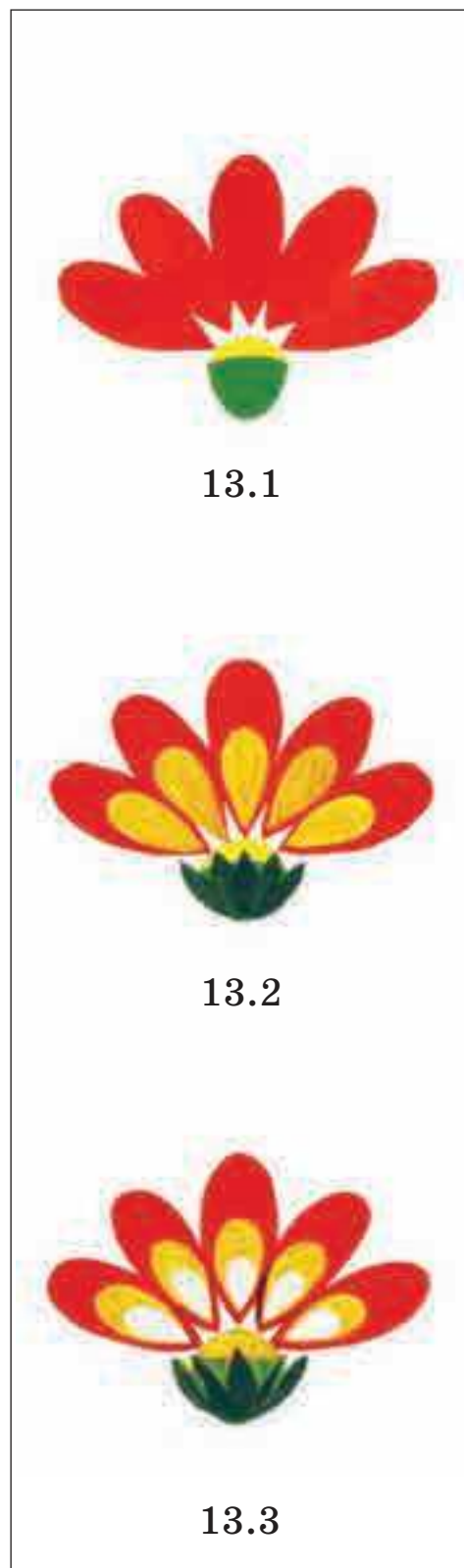
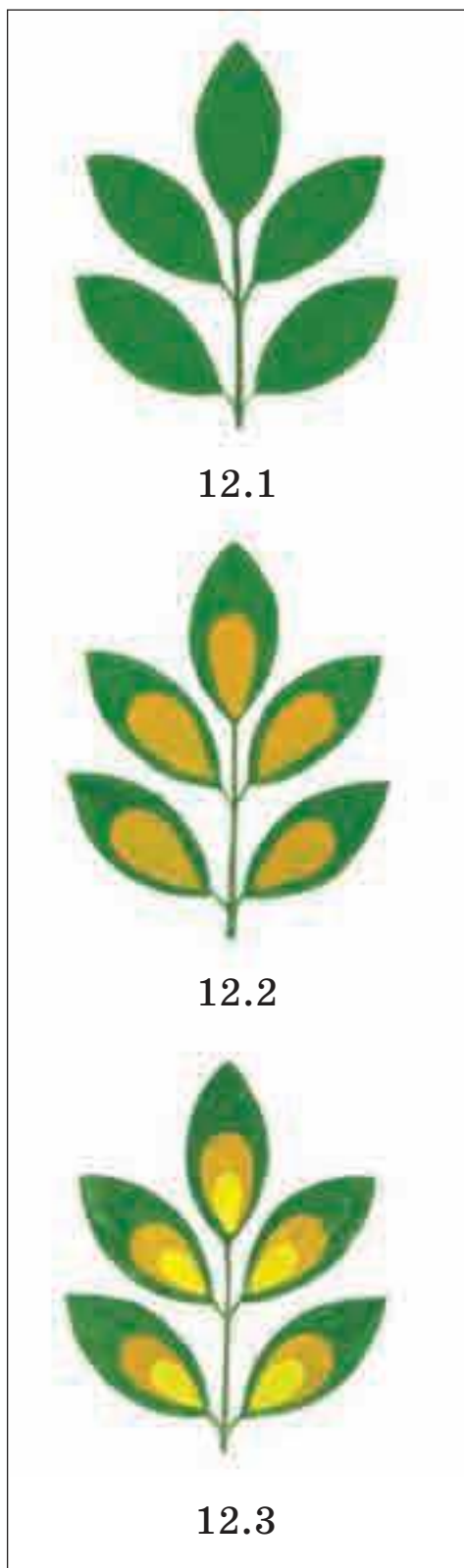
9

10

Паслядоўнасць выканання элементаў дэкору.

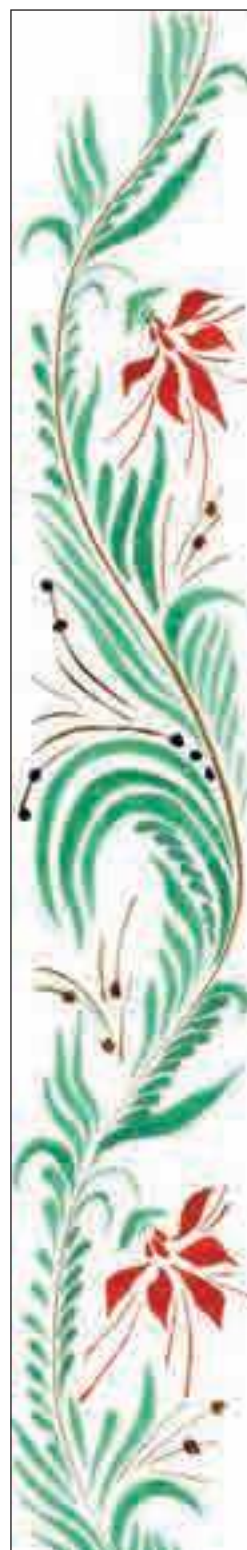
Геаметрычны і раслінны арнаменты.

14

15

16

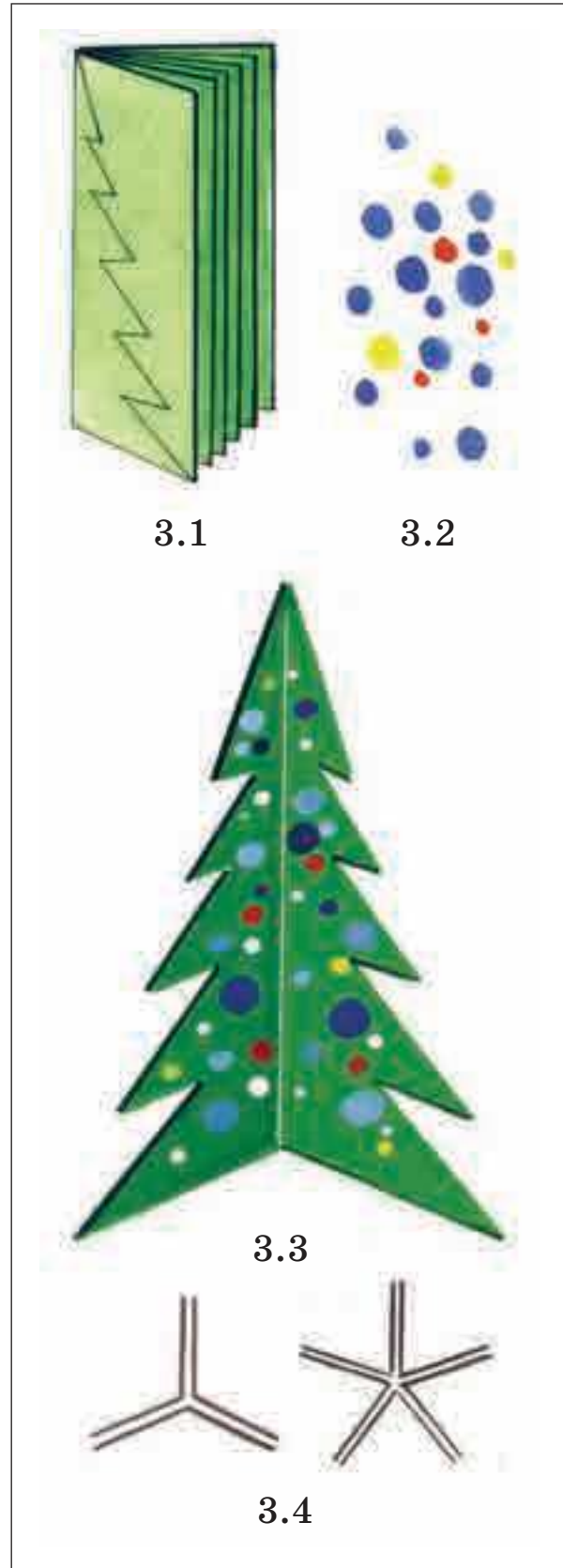
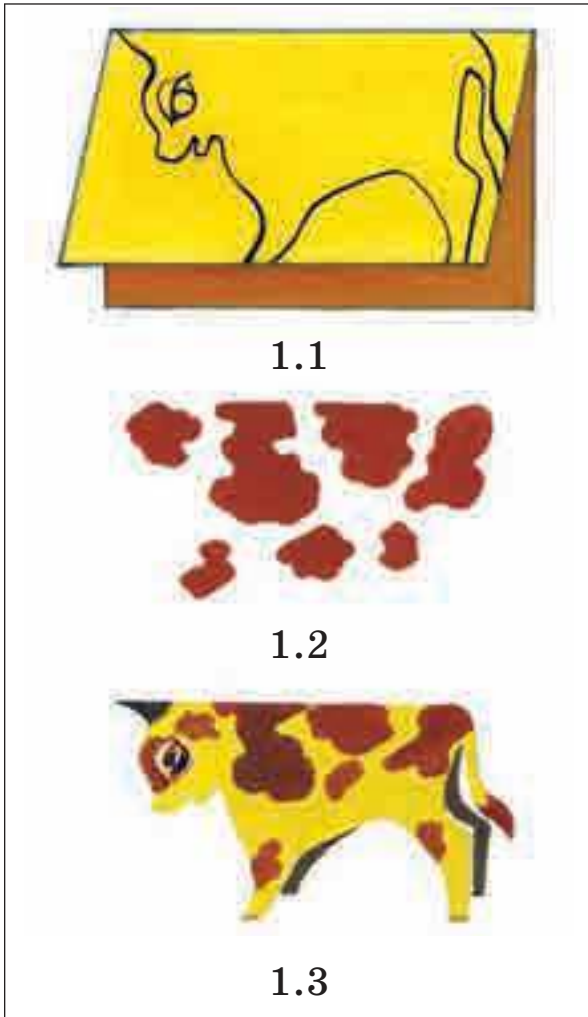
17

Вучимся канструяваць цацкі

Цацкі з аркуша паперы.

Аздабленні навагодняй ёлкі.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

Аб'ёмныя цацкі з рознакаляровай паперы.

1

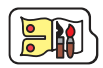
2

3

4

5

6. СВЕТ МАСТАЦКІХ ТЭХНІК

Мастацтва жывапісу

Паслядоўнасць адлюстравання пейзажу (акварэль).

1.1

1.2

1.3

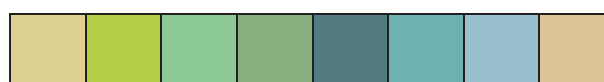
1.4

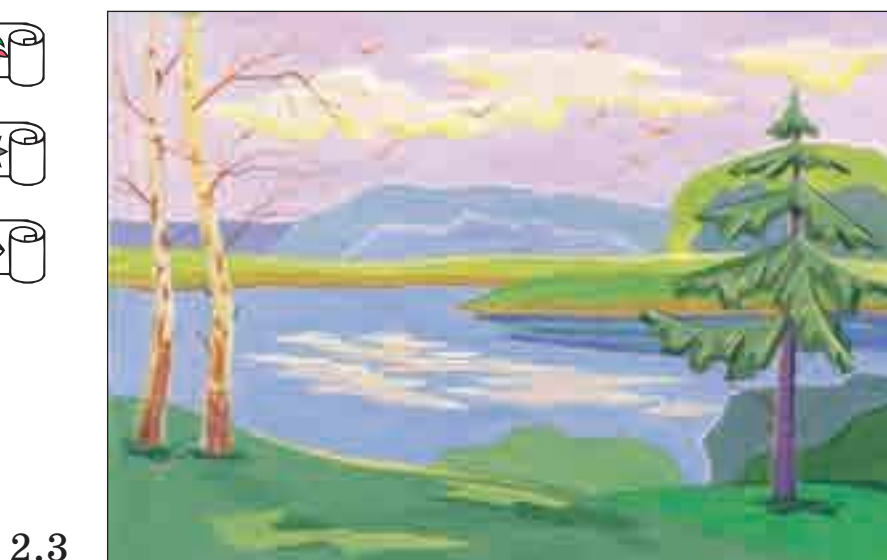
1.5

1.6

Паслядоўнасць адлюстравання пейзажу (гуаш).

Паслядоўнасць адлюстравання нацюрморта (акварэль).

2.1

2.2

2.3

Тацяна Ганжала. Нацюрморт. Этапы работы

Паслядоўнасць адлюстравання кампазіцыі «Клоўны» (гуаш).

3.1

3.2

3.3

3.4

Мастацтва графікі

Паслядоўнасць адлюстравання кампазіцыі «Зіма» (туш).

1.1

1.2

1.3

Мастацтва аплікацыі

Прадметная аплікацыя.

Аплікацыя з рознакаляровай паперы.

1.1

1.2

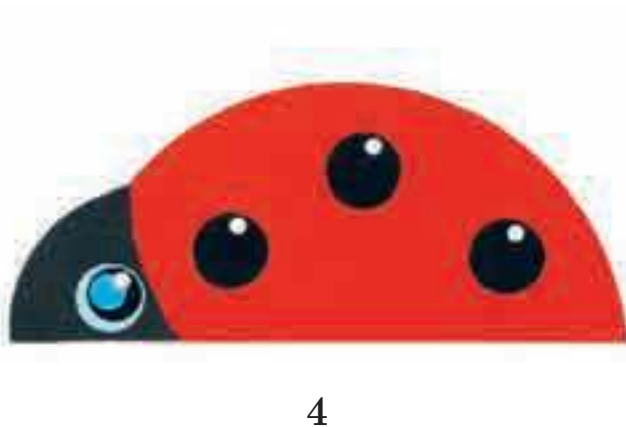
2.1

2.2

3

4

Паслядоўнасць выканання выявы дрэва.

5.1

5.2

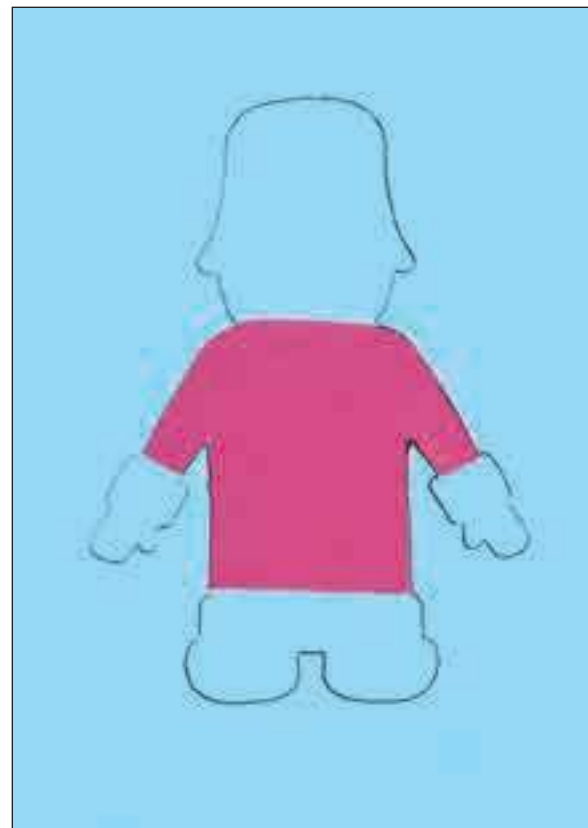
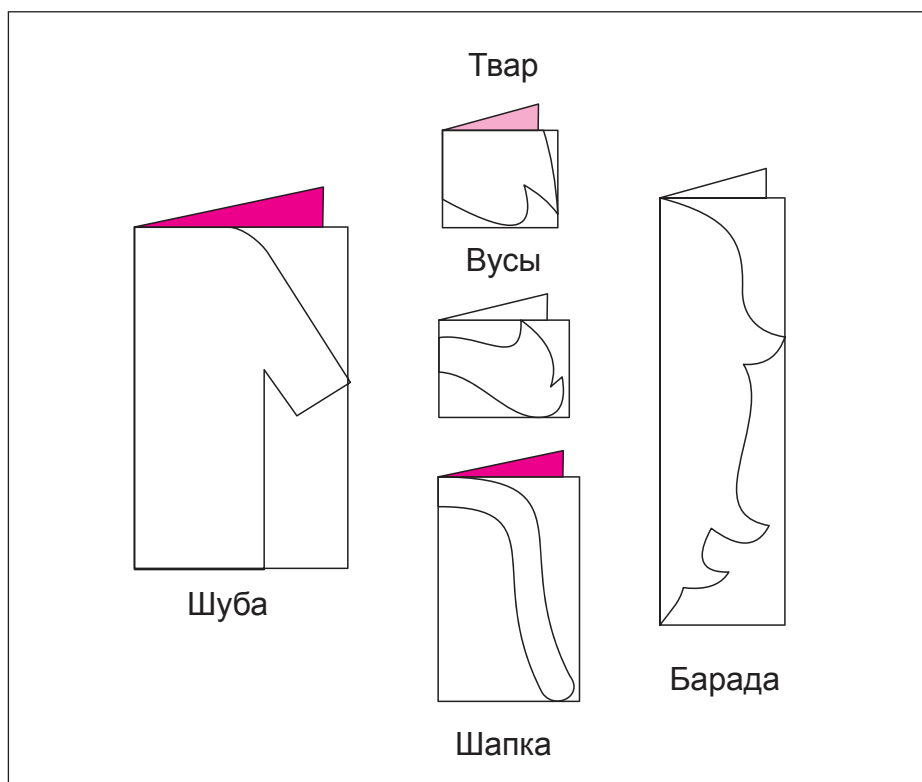
5.3

5.4

Паслядоўнасць выканання выявы Дзеда Мароза.

6.4

6.5

6.6

6.7

Паслядоўнасць выканання выявы савы.

7.1

7.2

7.3

7.4

7.5

7.6

Паслядоўнасць выканання выявы лісічкі.

8.1

8.2

8.3

8.4

8.5

8.6

Паслядоўнасць выканання выявы птушкі.

9.1

9.2

9.3

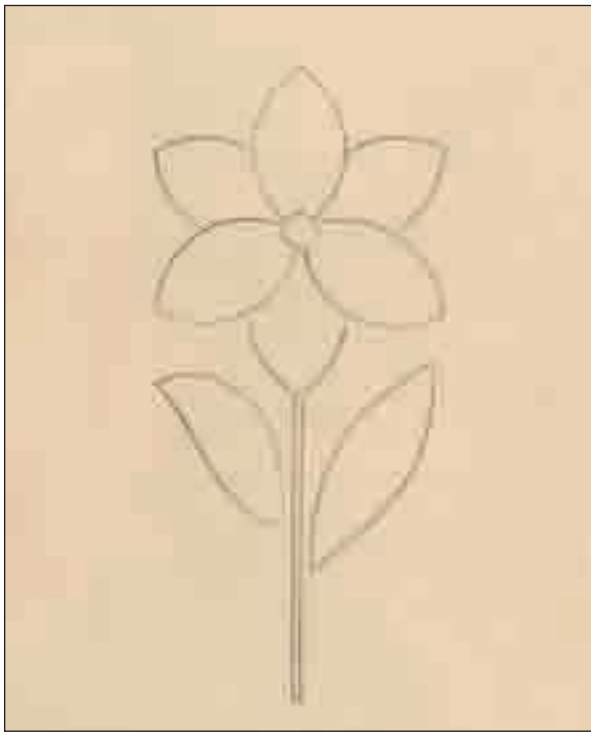

9.4

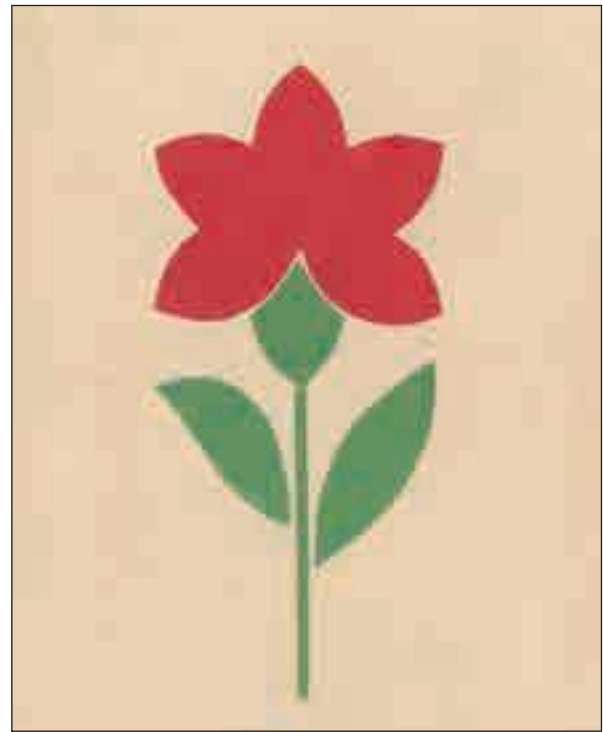

Дэкаратыўная аплікацыя.

Паслядоўнасць выканання выявы кветкі.

1.1

1.2

1.3

1.4

Сюжетная аппликация.

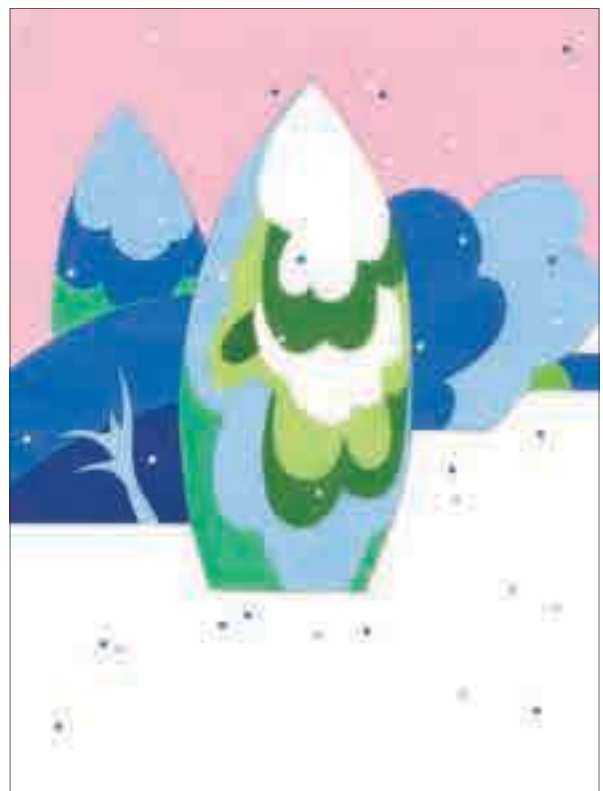
1

2

3

4

5

6

7

Паслядоўнасць выканання кампазіцыі «Клоўн».

8.1

8.2

8.3

8.4

Размяшчэнне элементаў у кампазіцыі букета.

9

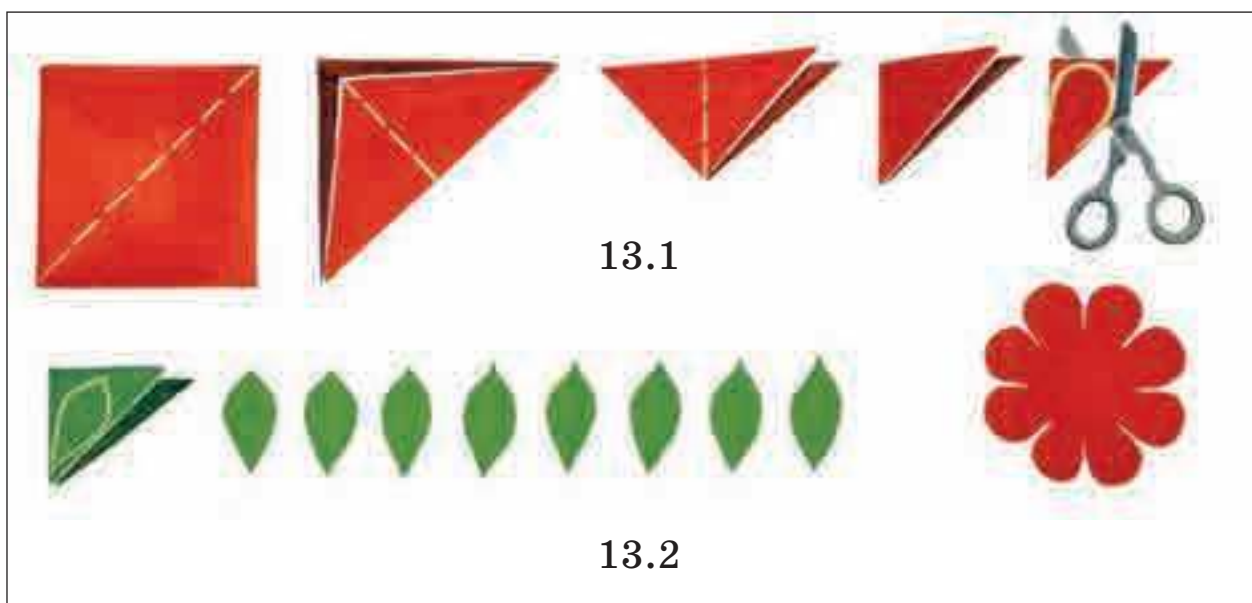
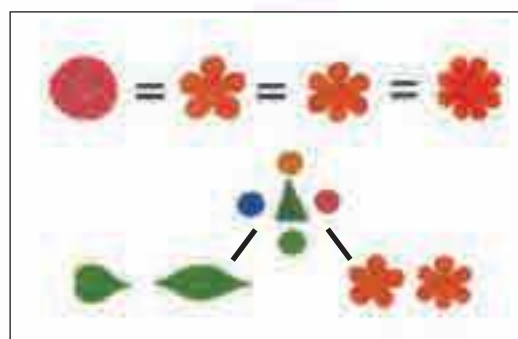
11

12

10

14.1

14.2

15

16

17

Апликация з прыроднага матэрыялу (фларыстыка).

1

2

3

4

Мастацтва манатыпіі

1.1

1.2

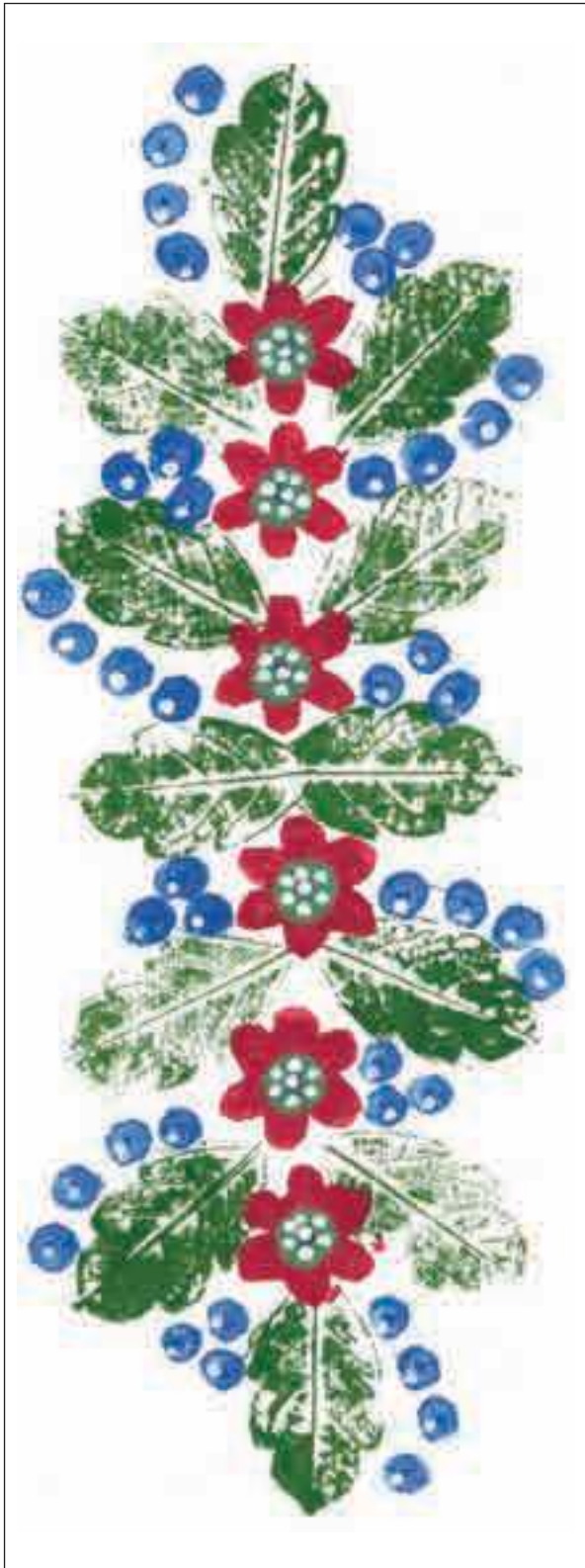

1.3

1.4

2

3

4

Мастацтва выцінанкі

Разеткавая выцінанка.

1

2

Сіметрычная выцінанка.

3.1

3.2

Рапортная выцінанка.

4

5

6

7.1

7.2

7.3

Мастацтва папяровай пластыкі

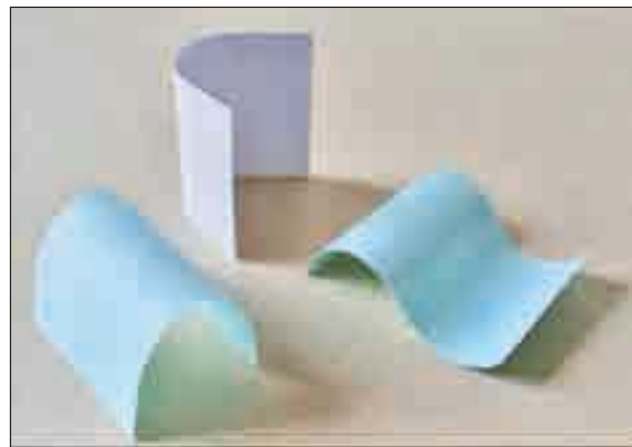
Прыёмы апрацоўкі паперы.

1

3

4

2

5

Рэльефныя кампазіцыі з паперы.

6

7

8

Паслядоўнасць выканання кампазіцыі «Зіма».

9.1

9.2

9.3

9.4

Паслядоўнасць выканання кампазіцыі «Філін».

10.1

10.2

10.3

10.4

Выкарыстаныя крыніцы

1. АртКласс: искусство для детей и детское искусство. Уроки изобразительного искусства [Электронный ресурс] / Натюрморт. – Режим доступа : <http://smalti.ru/artclass/uroki-izo/naturmort-etapy-raboty>. – Дата доступа : 16.03.2018.
2. Библиотекарь.Ру [Электронный ресурс] / Нанни ди Банко. – Режим доступа : <http://bibliotekar.ru/Italia-Vozrozhdenie/38.files/image001.jpg>. – Дата доступа : 16.03.2018.
3. Библиотекарь.Ру [Электронный ресурс] / Царское Село. Фонтан «Молочница с разбитым кувшином». – Режим доступа : http://peterburg.center/sites/default/files/450px-fontan_molochnica_devushka_s_kuvshinom_1.jpg. – Дата доступа : 16.03.2018.
4. Василек полевой [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://polzaili.ru/wp-content/uploads/2016/10/df6%D0%B2%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BB%D0%B5%D0%BA-%D1%81%D0%B8%D0%BD%D0%B8%D0%B9e4c.jpg>. – Дата доступа : 16.03.2018.
5. Делаем вместе [Электронный ресурс] / Аполлинарий Горавский. – Режим доступа : <http://delaemvmeste.by/beloruskie-hudozhniki/apollinariy-goravskiy>. – Дата доступа : 15.03.2018.
6. Закат и стрекоза [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://avatars.mds.yandex.net/get-pdb/199965/3b836d81-5bdc-4999-a228-87a95131c278/s1200>. – Дата доступа : 06.03.2018.
7. Иван Шишкин. Утро в сосновом лесу [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://aura-dione.ru/gallery/images/1972576_kartina-shishkina-sosnovyi-bor.jpg. – Дата доступа : 16.03.2018.
8. Иллюстрации Ивана Билибина [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://iulias.livejournal.com/33311.html>. – Дата доступа : 16.03.2018.
9. Информационно-туристский центр «Минск» [Электронный ресурс] / МКСК «Минск-Арена». – Режим доступа : <http://minsktourism.by/miinsk-arena>. – Дата доступа : 16.03.2018.
10. Исак Бродский. Опавшие листья [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.liveinternet.ru/images/attach/700761/1195710.jpg>. – Дата доступа : 16.03.2018.
11. Искусство Лаоса [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://userdocs.ru/pars_docs/refs/140/139624/139624_html_43341823.jpg. – Дата доступа : 16.03.2018.
12. Мама-медведица с медвежатами [Электронный ресурс]. – Режим доступа : https://cs.pikabu.ru/post_img/2013/08/26/1/1377467465_2061895906.jpg. – Дата доступа : 16.03.2018.
13. Национальный художественный музей Республики Беларусь [Электронный ресурс] / Аркадий Астапович. Зимний день. – Режим доступа : <http://www.artmuseum.by/assets/images/News/full28/01857.jpg>. – Дата доступа : 16.03.2018.
14. Пером и кистью [Электронный ресурс] / Выбор породы древесины для ксилографии. – Режим доступа : <http://artendschool.ru/vse-o-grafike/vyibor-porodyi-drevesinyi-dlya-ksilografii>. – Дата доступа : 16.03.2018.
15. Сахута, Я. М. Фарбы роднай зямлі : Нарысы пра народнае мастацтва Беларусі : кніга для вучняў / Я. М. Сахута. – Мінск : Народная асвета, 1985. – 192 с. : іл.
16. Черный лебедь [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://img.bibo.kz/10512/10512556.JPG>. – Дата доступа : 16.03.2018.
17. Шкуратова, М. А. Выяўленчае мастацтва : вучэбны дапаможнік для I класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання / М. А. Шкуратова, Ю. А. Новікава. – Мінск : Адукацыя і выхаванне, 2011. – 96 с. : іл.
18. Ceramica Decor [Электронный ресурс] / Изразцы. Мир. – Режим доступа : <https://ceramicadecor.ru/images/ZuDyEDTjVGQQEvBSKcXCEhUNJoRi3egRAKf7f2g3zXJ5j.jpg>. – Дата доступа : 16.03.2018.

(Назва і нумар установы адукацыі)

Навучальны год	Імя і прозвішча вучня	Стан вучэбнага дапаможніка пры атрыманні	Адзнака вучню за карыстанне вучэбным дапаможнікам
20 /			
20 /			
20 /			
20 /			
20 /			
20 /			
20 /			

Вучэбнае выданне

Шкуратава Марыя Аляксандраўна

Лукашэвіч Юлія Аляксандраўна

Выяўленчае мастацтва

Вучэбны дапаможнік для 1 класа
ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі
з беларускай і рускай мовамі навучання

Для работы ў класе

Рэдактар	<i>М. М. Шавыркiна</i>
Мастацкі рэдактар	<i>К. К. Шастоўскі</i>
Мастакі вокладкі	<i>А. М. Новікаў, К. К. Шастоўскі</i>
Мастак	<i>А. М. Новікаў</i>
Камп'ютарны набор	<i>К. К. Шастоўскага</i>
Камп'ютарная вёрстка	<i>К. К. Шастоўскага</i>
Карэктар	<i>М. М. Шавыркiна</i>

Падпісана ў друк 05.04.2018. Фармат 60 × 90^{1/8}.

Папера афсетная № 1. Друк афсетны.

Ум. друк. арк. 15. Ул.-выд. арк. 12,0. Тыраж 56 100 экз. Заказ 00.

Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства «Выдавецтва «Адукацыя і выхаванне»».

Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі выдаўца, вытворцы,
распаўсюджвальніка друкаваных выданняў

№ 1/19 ад 14.11.2014.

Вул. Будзённага, 21, 220070, г. Мінск.

Адкрытае акцыянернае таварыства «Паліграфкамбінат імя Якуба Коласа».

Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі выдаўца, вытворцы,
распаўсюджвальніка друкаваных выданняў

№ 2/3 ад 04.10.2013.

Вул. Каржанеўскага, 20, 220024, г. Мінск.

Правообладатель «Адукацыя і выхаванне»